

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

ПРЕДСТАВНИЦТВО
ДИТЯЧОГО ФОНДУ ООН
(ЮНІСЕФ) В УКРАЇНІ

ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ
ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Україна: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОЧИМА МОЛОДІ

КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗ

ДОДАТКОВИЙ
ВИПУСК

2019

КВІТЕНЬ

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України у співпраці з Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та ГО “Українським центром соціальних реформ” відповідно до рішення Міжвідомчої робочої групи з питань координації процесів імплементації та забезпечення моніторингу ЦСР, до складу якої увійшли заступники Міністрів зацікавлених міністерств, а також представники Офісу Координатора системи ООН в Україні, агенцій ООН в Україні, наукового середовища, веде роботу над підготовкою першого моніторингового звіту із досягнення ЦСР в Україні. В рамках цієї роботи, зокрема підготовки звіту по Цілі 8 “Гідна праця та економічне зростання” ЦСР та Тематичної доповіді “Діти та молодь України в контексті ЦСР” однією з задач було визначено надання молоді можливість долучатись до процесу стратегічного планування та макроекономічного прогнозування у державі.

Консенсус-прогноз **"Україна: перспективи розвитку очима молоді"** (додатковий випуск) розроблено на базі матеріалів, наданих студентами та аспірантами вищих навчальних закладів України, яким не виповнилося 25 років і які відповідно до класифікації ООН є молоддю: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського національного торговельно-економічний університет (КНТЕУ), Інституту еволюційної економіки (ІЕЕ), Житомирського державного технологічного університету (ЖДТУ), Одеського національного економічного університету (ОНЕУ), Тернопільського національного економічного університету (ТНЕУ), Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (ХНЕУ ім. С. Кузнеця), Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ, Херсонського державного університету (ХДУ), Херсонського національного технічного університету (ХНТУ).

Для підготовки консенсус-прогнозу учасниками були надані такі матеріали:

прогнозні показники економічного і соціального розвитку України на 2019-2022 роки (наведені у табл. 2-3);

експертна оцінка ризиків на 2019–2022 роки (наведені у табл. 4-7);

відповіді на запитання анкети щодо розвитку України у найближчі п'ять років.

Звертаємо увагу на те, що всі прогнозні показники, наведені у даній публікації не є офіційними прогнозами, а лише експертними оцінками учасників.

Цю публікацію було створено за фінансової підтримки ЮНІСЕФ. Зміст матеріалу є виключно відповідальністю авторів та не завжди / обов'язково відображає точку зору ЮНІСЕФ.

Ми висловлюємо щиру подяку всім студентам, аспірантам та викладачам, які брали участь у цій роботі.

При використанні матеріалів посилання на джерело обов'язкове.

ЗМІСТ

ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ за 2013-2018 РОКИ	3
ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2018-2021 РОКИ	4
РИЗИКИ НА 2019-2022 РОКИ	12
РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ	17

"Консенсус-прогноз" – це усереднені значення основних прогнозних показників економічного розвитку України, які розраховані як медіана на основі оцінок учасників опитування.

Проведення опитування серед експертів сприяє підвищенню якості макроекономічних прогнозів шляхом вираження експертної думки (поточних економічних тенденцій, результатів досліджень, прогнозів), визначення перспектив стосовно подальших шляхів розвитку країни та обміну інформацією між основними прогнозуючими організаціями (урядовими установами, міжнародними фінансовими організаціями, науково-дослідними інститутами, аналітичними центрами, недержавними організаціями тощо).

Метою проведення опитування серед молоді, яка несе в собі, перш за все, інноваційний та творчий потенціал (креативна та активна частина населення – за даними 8.6 ЦСР 8), є необхідність підвищити ступінь участі молодого покоління в соціально-економічному розвитку держави, зокрема шляхом створення можливості долучатись до процесу стратегічного планування та макроекономічного прогнозування у державі.

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники за 2016-2018 роки¹

Показники	Період	2016	2017	2018
ВВП				
реальна зміна, (% до попереднього року)		2,4	2,5	3,3
Валове нагромадження основного капіталу				
реальна зміна, (% до попереднього року)		20,4	18,2	14,3
% від ВВП		15,5	15,8	17,2
Продуктивність праці²				
реальна зміна, (% до попереднього року)		3,5	3,2	2,0
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна				
Сільське господарство		6,3	-2,2	7,8
Промислове виробництво		2,8	0,4	1,1
Інфляція, індекс (%)				
Індекс споживчих цін (середній за рік)		113,9	114,4	110,9
грудень до грудня попереднього року		112,4	113,7	109,8
Зовнішній сектор				
Обсяг експорту товарів та послуг, млрд дол. США		46,0	53,9	59,0
реальна зміна, (% до попереднього року)		-3,9	17,1	9,5
% від ВВП		49,3	48,0	47,2
Обсяг імпорту товарів та послуг, млрд дол. США		-52,5	-62,5	-70,5
реальна зміна, (% до попереднього року)		4,5	19,2	12,8
% від ВВП		-56,2	-55,7	-57,2
Обмінний курс, грн./дол. США				
середній		25,55	26,6	27,2
кінець періоду		27,2	28,1	27,7
Соціальні показники				
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до економічно активного населення віком 15–70 років		9,3	9,5	8,8

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя, а також без урахування частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

² Розрахунки Мінекономрозвитку

ПРОГНОЗ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НА 2019-2022 РОКИ

До Вашої уваги пропонується перший варіант прогнозу основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2019-2022 роки розрахований на базі матеріалів, представлених студентами у порівнянні із «консенсус-прогнозом» підготовленим Мінекономрозвитку на основі проведеного опитування експертів основних прогнозуючих організацій - учасників (табл. 2 – 3).

Методологічні пояснення до таблиць 2 та 3

Середні (консенсусні) значення темпів зростання/зниження прогнозованих показників розраховані як медіана відповідних показників, наданих усіма учасниками.

На графіках представлені результати консенсус-прогнозів молоді та експертів (матеріали та перелік експертів наведено у випуску 49, квітень 2019 «Україна: перспективи розвитку (Консенсус-прогноз)» на 2019-2022 роки.

2016-2018 роки звітні дані Державної служби статистики України та Національного Банку України.

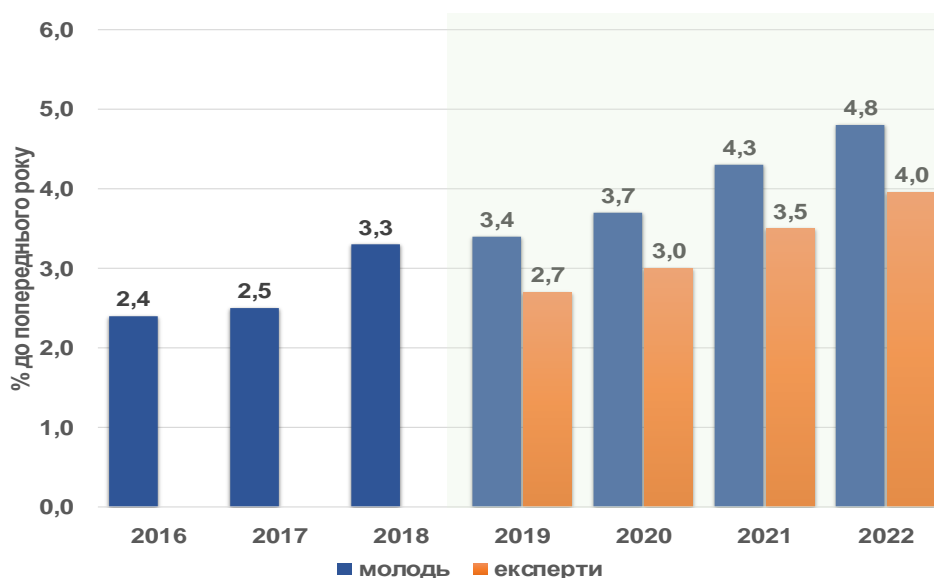

Рис. 1. Консенсус-прогноз реального ВВП на 2019-2022 роки

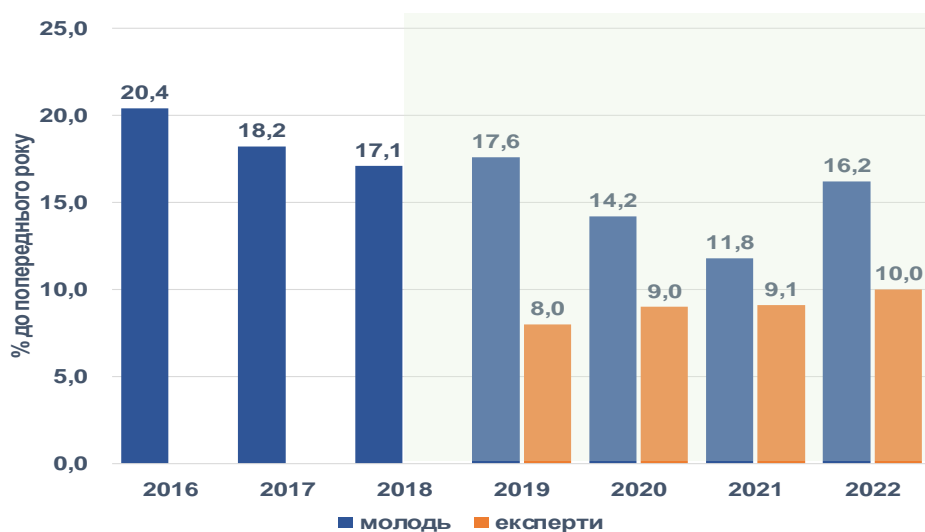

Рис. 2. Консенсус-прогноз реального валового нагромадження основного капіталу на 2019

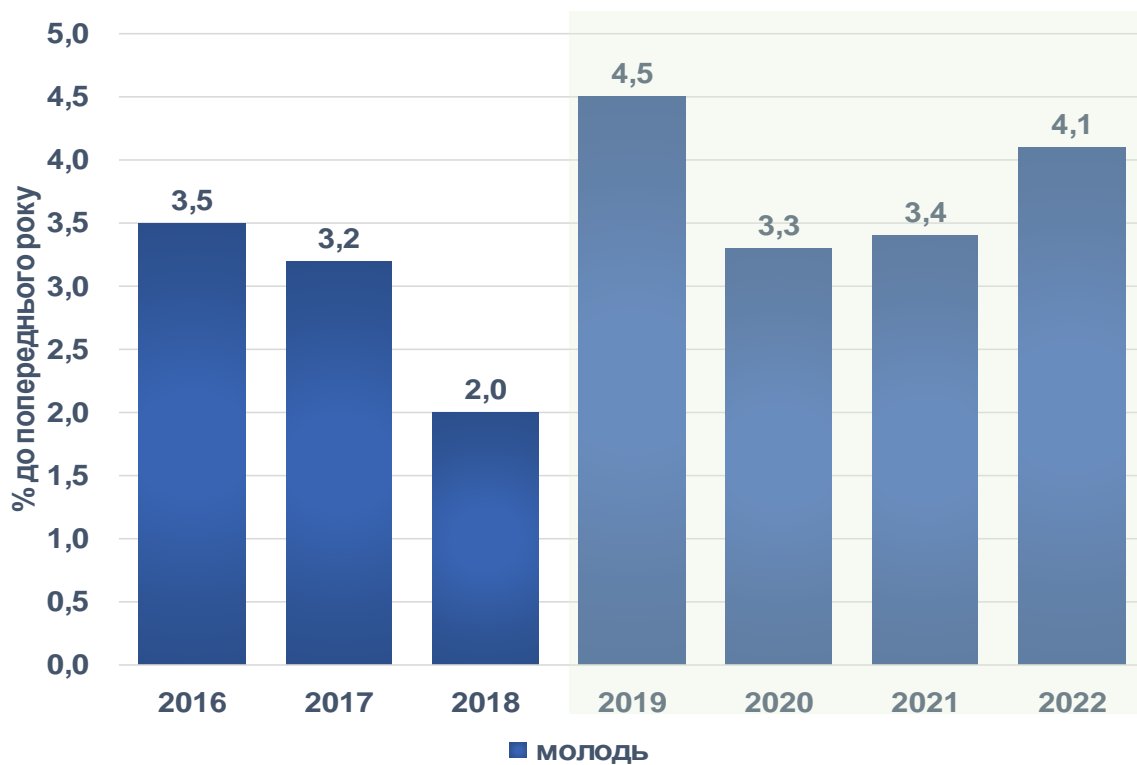

Рис. 3. Консенсус-прогноз продуктивності праці на 2019-2022 роки

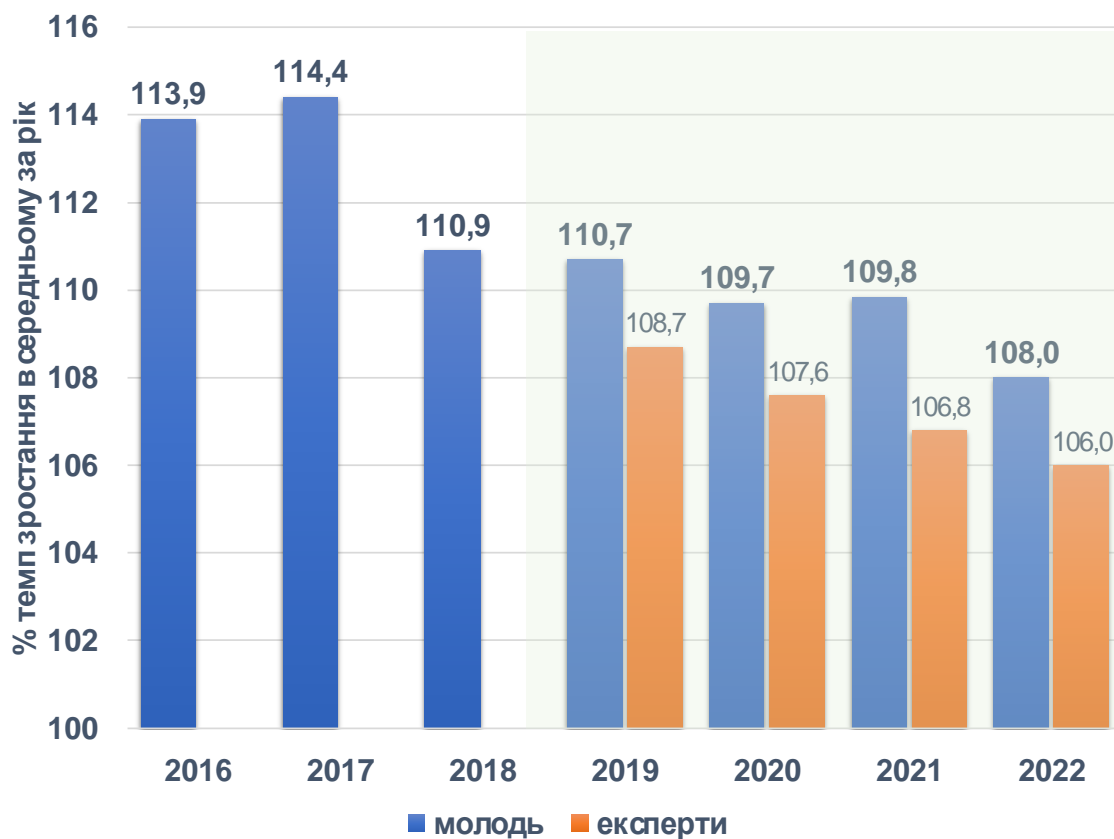

Рис. 4. Консенсус-прогноз індексу споживчих цін на 2019-2022 роки

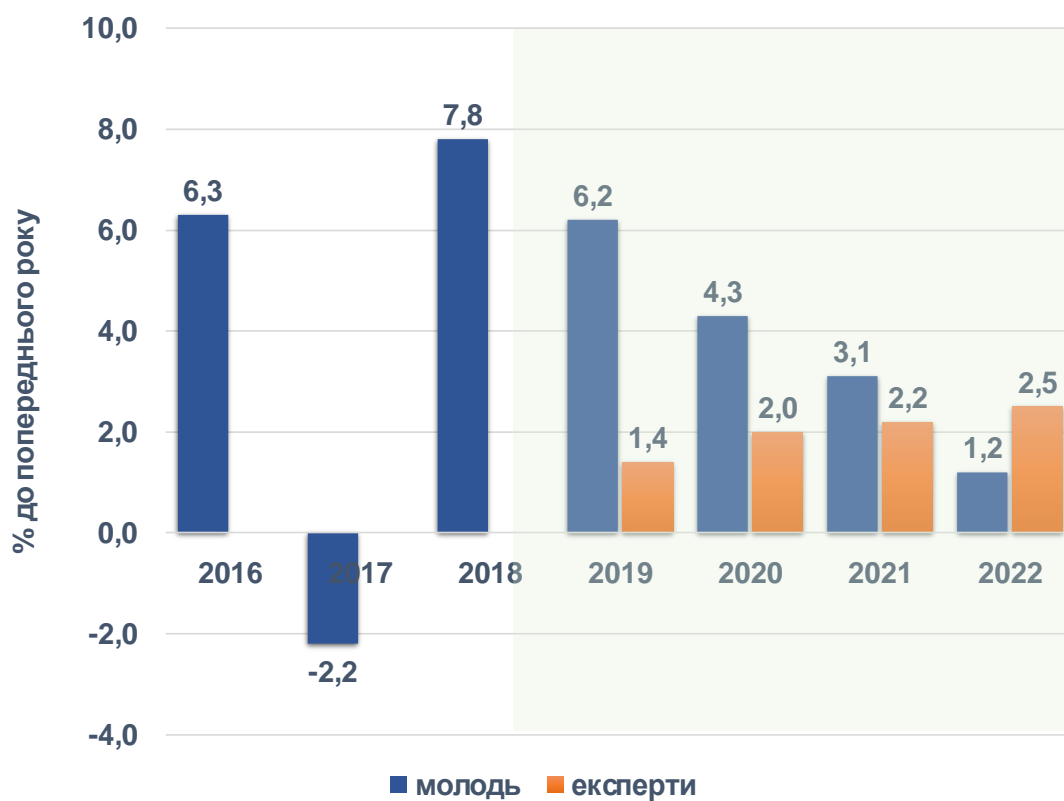

Рис. 5. Консенсус–прогноз випуску у сільському господарстві на 2019-2022 роки

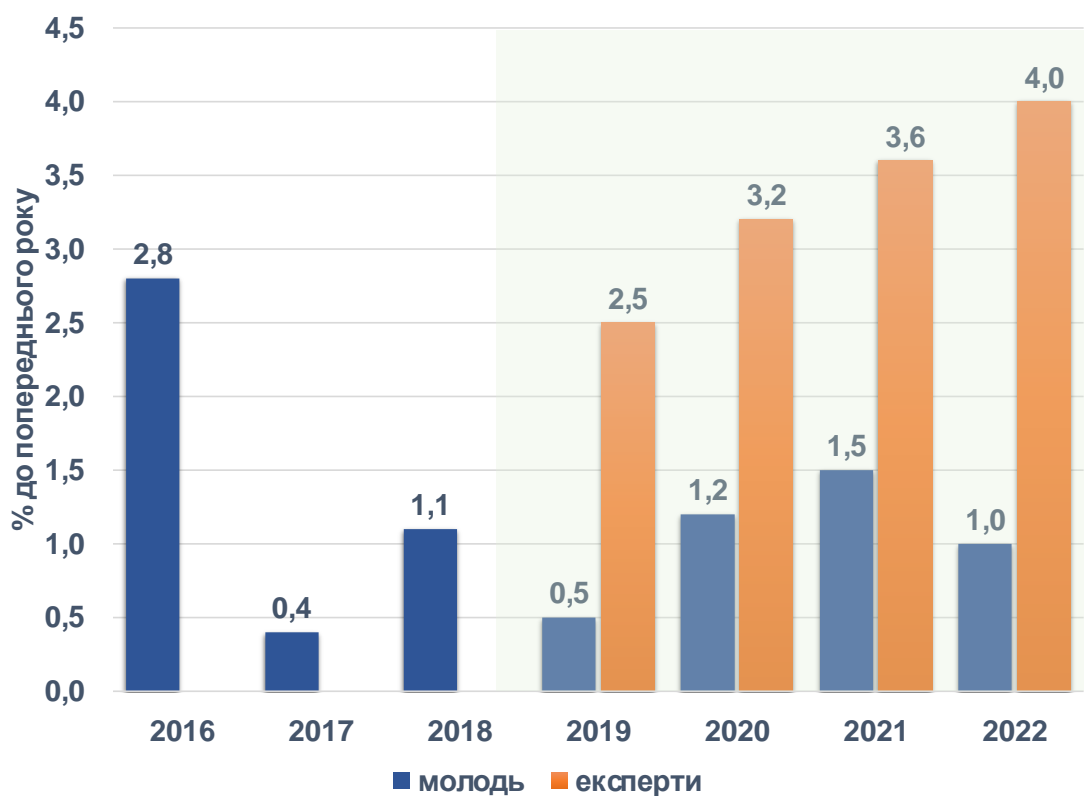

Рис. 6. Консенсус–прогноз випуску у промисловості на 2019-2022 роки

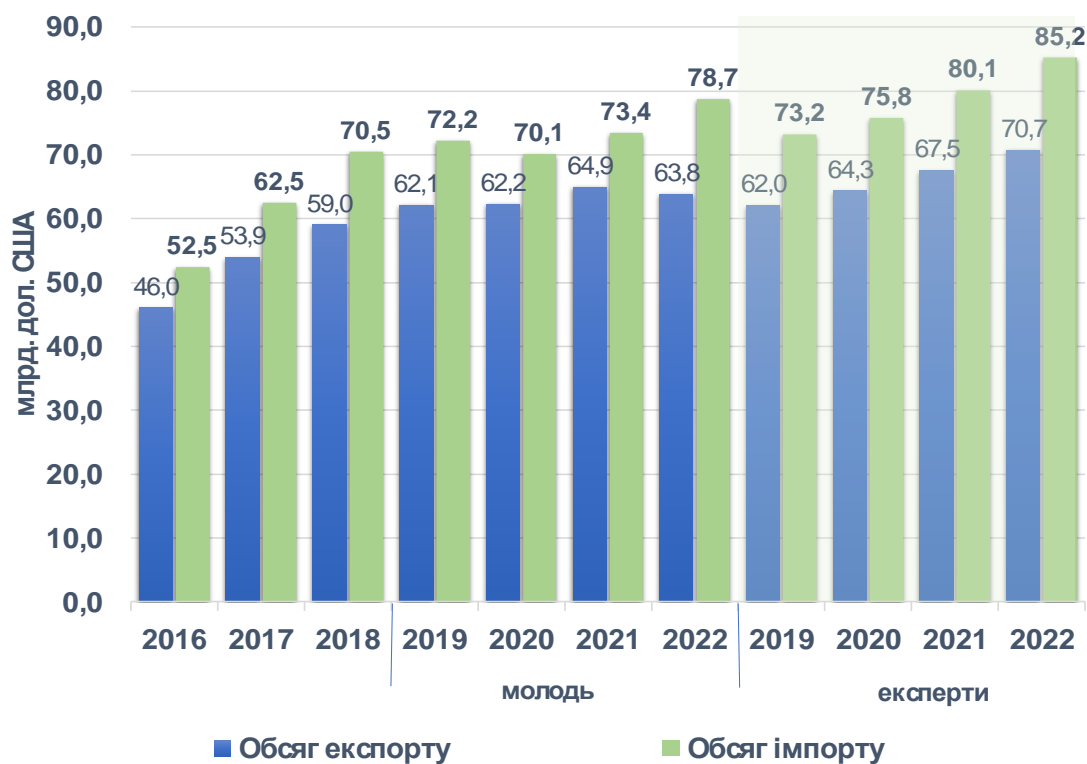

Рис. 7. Консенсус-прогноз обсягів експорту, імпорту товарів та послуг на 2019-2022 роки

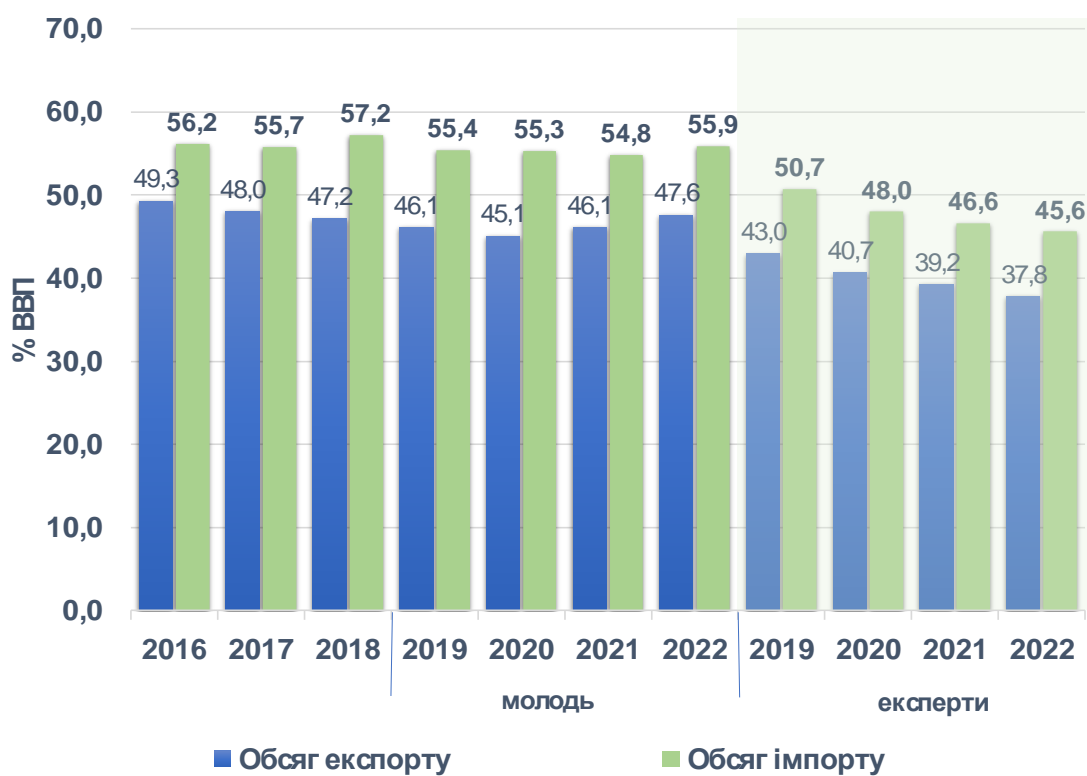

Рис. 8. Консенсус-прогноз експорту, імпорту товарів та послуг, як частки у ВВП на 2019-2022 роки

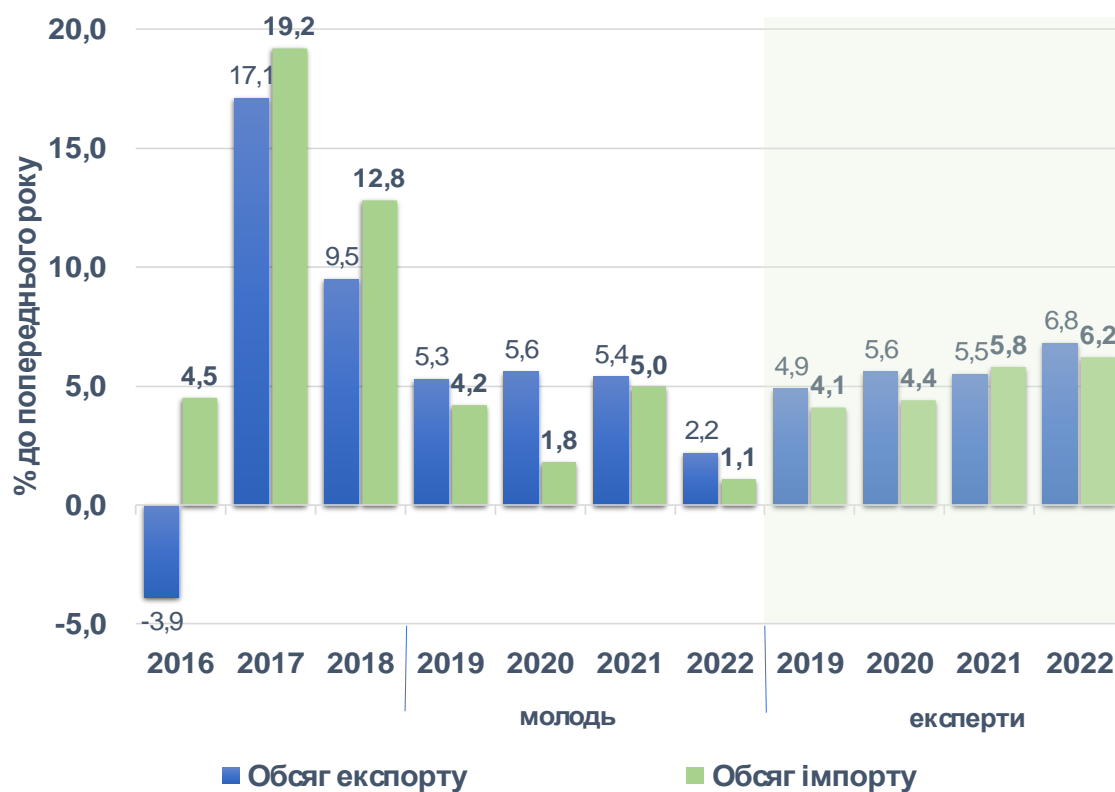

Рис. 9. Консенсус-прогноз зміни реальних обсягів експорту, імпорту товарів та послуг на 2019-2022 роки

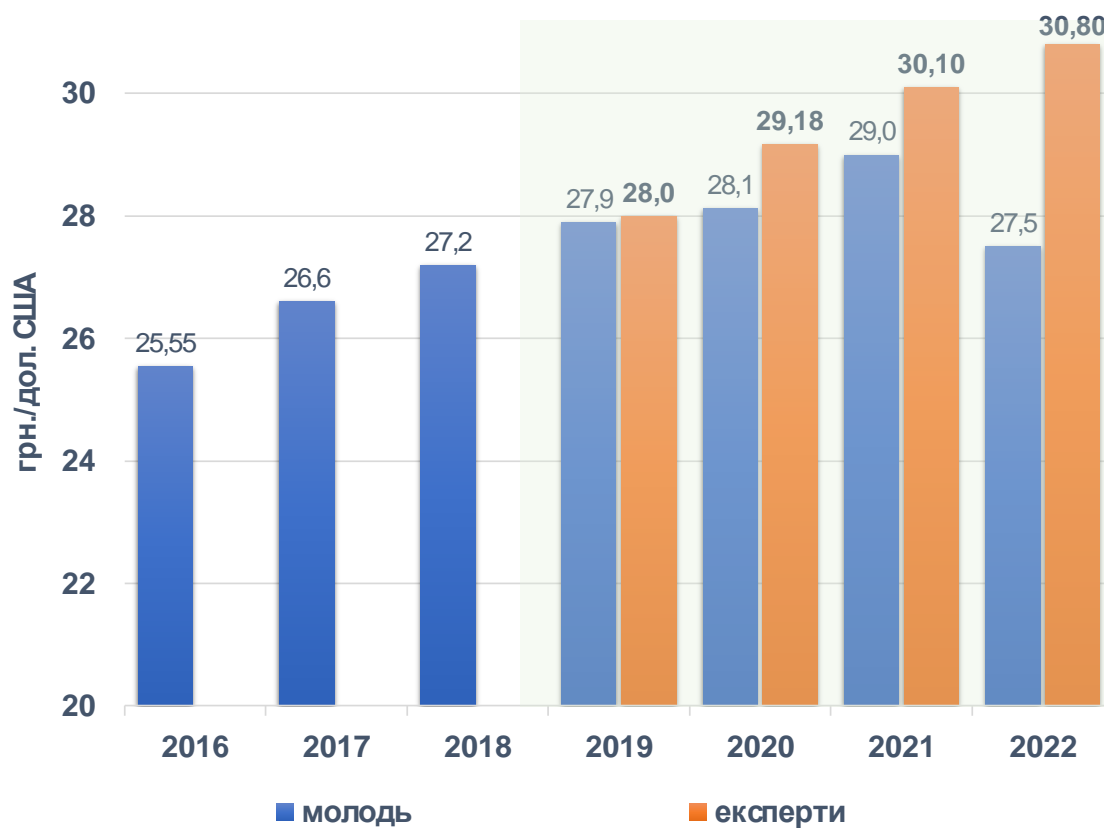

Рис. 10. Консенсус-прогноз показників обмінного курсу, гривні до дол. США на 2019-2022 роки

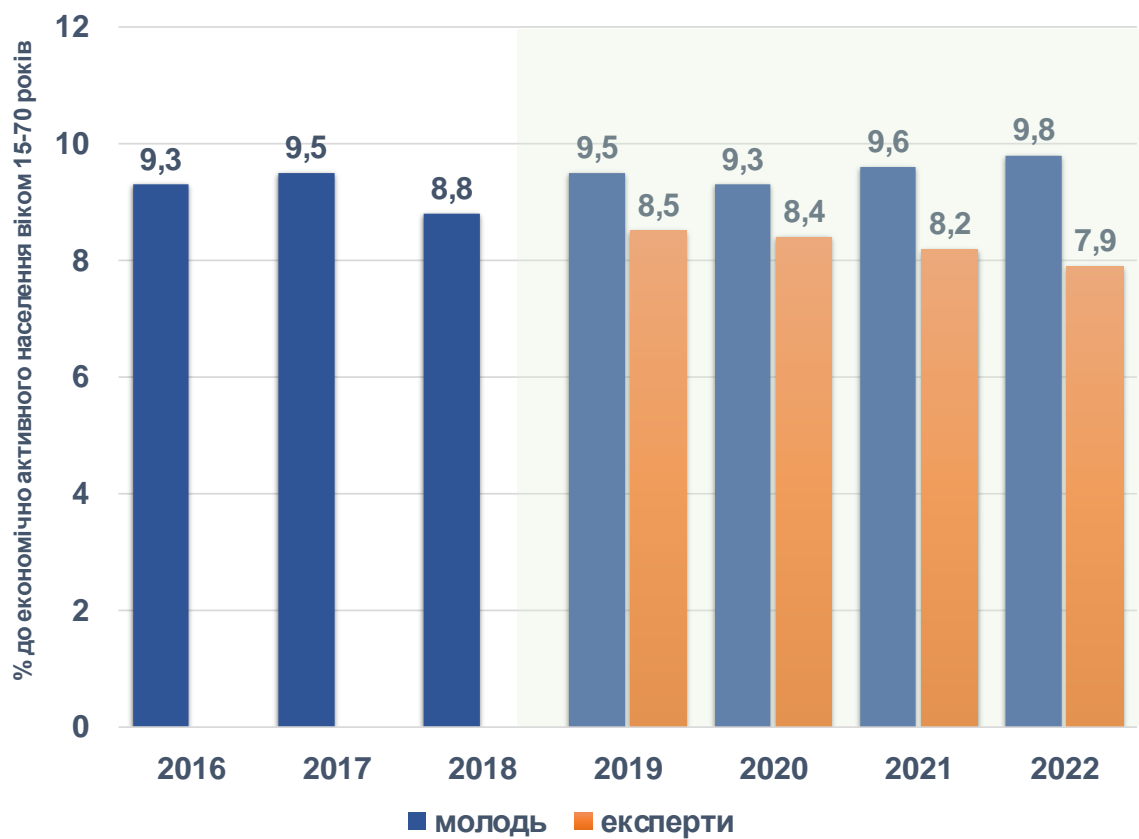

Рис. 11. Консенсус-прогноз рівня безробіття на 2019-2022 роки

Таблиця 2

Узагальнений прогноз на 2019-2020 роки

Показник	Період	2019 рік	2020 рік	2019 рік	2019 рік	2020 рік	2020 рік
		Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
ВВП							
реальна зміна, (% до попереднього року)		3,4	3,7	2,9	3,6	-1,8	4,5
Валове нагромадження основного капіталу							
реальна зміна, (% до попереднього року)		17,6	14,2	4,0	20,9	-16,6	17,6
% від ВВП		20,4	19,3	16,1	24,8	16,2	23,7
Продуктивність праці							
реальна зміна, (% до попереднього року)		4,5	3,3	3,0	5,3	3,2	3,8
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна							
Сільське господарство		6,2	4,3	-2,0	8,1	-1,5	8,1
Промислове виробництво		0,5	1,2	0,1	1,2	-3,0	2,0
Інфляція, індекс (%)							
Індекс споживчих цін (середній за рік)		110,7	109,7	108,8	114,1	108,4	113,4
грудень до грудня попереднього року		107,8	107,5	106,3	110,2	106,9	110,5
Зовнішній сектор							
Обсяг експорту товарів та послуг, млрд дол. США		62,1	62,2	57,2	64,1	52,4	70,0
реальна зміна, (% до попереднього року)		5,3	5,6	0,7	11,1	2,1	10,7
% від ВВП		46,1	45,1	44,6	47,9	42,0	47,7
Обсяг імпорту товарів та послуг, млрд дол. США		-72,2	-70,1	-69,8	-79,3	-60,8	-84,0
реальна зміна, (% до попереднього року)		4,2	1,8	-1,0	12,0	0,4	8,5
% від ВВП		-55,4	-55,3	-54,6	-58,3	-50,5	-58,0
Обмінний курс, грн./дол. США							
середній		27,9	28,1	26,9	28,3	26,0	31,0
кінець періоду		29,0	29,0	27,8	29,5	27,6	31,9
Соціальні показники							
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до економічно активного населення віком 15–70 років		9,5	9,3	8,8	9,7	9,0	9,9

Таблиця 3

Узагальнений прогноз на 2021-2022 роки

Показник	Період	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2021 рік	2022 рік	2022 рік
		Медіана		MIN	MAX	MIN	MAX
ВВП							
реальна зміна, (% до попереднього року)		4,3	4,8	2,4	6,4	2,3	6,2
Валове нагромадження основного капіталу							
реальна зміна, (% до попереднього року)		11,8	16,2	8,1	17,5	15,4	16,9
% від ВВП		17,8	16,6	15,9	22,3	16,3	16,8
Продуктивність праці							
реальна зміна, (% до попереднього року)		3,4	4,1	3,2	4,2	3,5	4,7
Випуск окремих секторів економіки, %, річна зміна							
Сільське господарство		3,1	1,2	-4,3	9,2	-0,9	10,5
Промислове виробництво		1,5	1,0	-1,1	3,0	-1,1	2,1
Інфляція, індекс (%)							
Індекс споживчих цін (середній за рік)		109,8	108,0	108,0	112,6	105,0	113,5
грудень до грудня попереднього року		110,0	108,3	108,3	110,0	107,1	109,5
Зовнішній сектор							
Обсяг експорту товарів та послуг, млрд дол. США		64,9	63,8	55,1	74,0	55,9	79,0
реальна зміна, (% до попереднього року)		5,4	2,2	-2,4	10,5	-0,3	11,3
% від ВВП		46,1	47,6	41,7	48,2	47,3	48,8
Обсяг імпорту товарів та послуг, млрд дол. США		-73,4	-78,7	-68,9	-89,0	-67,5	-90,0
реальна зміна, (% до попереднього року)		5,0	1,1	-1,7	13,0	-4,0	5,1
% від ВВП		-54,8	-55,9	-52,0	-56,1	-54,9	-56,8
Обмінний курс, грн./дол. США							
середній		29,0	27,5	25,9	30,0	24,0	29,3
кінець періоду		29,3	28,0	27,1	31,0	25,2	31,2
Соціальні показники							
Рівень безробіття (за методологією МОП), у % до економічно активного населення віком 15–70 років		9,6	9,8	9,1	9,8	8,9	9,9

РИЗИКИ / ЯВИЩА НА 2019-2022 РОКИ

Оцінка ризиків здійснювалась за двома критеріями: ймовірність реалізації конкретного ризику та вплив ризику на економіку України.

На основі наданих матеріалів було розраховано інтегральну оцінку ризиків як добуток оцінок ймовірності реалізації явища та впливу явища на економіку України, зважений на кількість респондентів (всього опрацьовано 80 анкет).

Максимальна консенсус-оцінка зовнішніх та внутрішніх ризиків має інтегральне значення 13 (максимально можливе значення – 16).

Опитування показало, що більшість молоді, вважає, що протягом 2019-2022 років внутрішні ризики є найбільш небезпечним для економіки України. Найвищі значення внутрішніх ризиків припадають саме на 2019-2020 роки і лише деяке послаблення ризиків відбуватиметься починаючи з 2021 року.

Найбільш значущими **внутрішніми ризиками / явищами** для вітчизняної економіки, які були запропоновані для розгляду та оцінки, виявились наступні:

- «високий рівень корупції» (з інтегральною оцінкою 13 – у 2019-2020 роках та 12 – у 2021-2022 роках);
- «недостатньо швидке проведення реформ» (з інтегральною оцінкою 11 – у 2019 році та подальшим зниженням до 10 – у 2020-2022 роках);
- «загострення ситуації з трудовою діяльністю (фактор посилення трудової міграції та біженців)» (10 – у 2019-2020 роках та подальшим зниженням до 9 – у 2021-2022 роках);
- значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у Пенсійному фонді, інших Фондах державного соціального страхування (10 – у 2019-2021 роках та зниженням до 9 – у 2022 році).

Поряд з цим, високо оцінені ризики таких явищ як «Значне підвищення тарифів на газ для населення» (інтегральна оцінка коливається від 9 до 10), «Поширення неплатоспроможності реального сектору економіки» (10-8) та «Недовіра до банківської системи з боку населення (зниження довгострокових депозитів» (10-8).

Найменш значущим для економіки з **внутрішніх ризиків** оцінено ризик «Отримання низького врожаю зернових культур» (інтегральна оцінка коливається від 6 до 7).

Оцінка реалізації ризиків та їх впливу на економіку України проводилася за такою шкалою.

Оцінка ймовірності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Значна ймовірність (50% і більше) прояву явища – 4	Значний вплив – 4
Середня ймовірність (30–49%) прояву явища – 3	Помірний вплив – 3
Помірна ймовірність (10–29%) прояву явища – 2	Слабкий вплив – 2
Мала ймовірність (менше 10%) прояву явища – 1	Незначний вплив – 1
Явище не є вірогідним – 0	Вплив відсутній – 0

Також опитування показало, що з боку **зовнішніх ризиків** найбільш небезпечним виявився 2021 рік, на який припадала найбільша кількість ризиків з інтегральною оцінкою від 8 до 9.

Серед **зовнішніх ризиків** найбільш значущими упродовж 2019-2022 років є наступні:

- «посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни» (інтегральна оцінка у 2019 році становить 10 та поступово знижується до 7 у 2022 році);
- «неотримання запланованого фінансування від МВФ» (з інтегральною оцінкою 8 – у 2019 році та подальшим збільшенням до 9 – у 2020-2022 роках);
- «згортання іноземними компаніями інвестиційних планів або перенесення термінів їх реалізації на майбутній період у зв'язку з макроекономічною невизначеністю» (інтегральна оцінка у 2021 році – 8, у 2019-2020 та 2022 році – 7);
- «суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках» (інтегральна оцінка у 2019-2020 роках – 7, та збільшується у 2021-2022 роках до 8);
- «запуск в експлуатацію трубопроводів Північний потік 2 та Турецький потік» (інтегральна оцінка у 2019-2020 роках – 6-7, та 8 у 2021-2022 роках);
- «нова світова криза» (інтегральна оцінка у 2019-2020 роках – 5-7, та 8-9 у 2021-2022 роках).

Найменш значущим для економіки з **зовнішніх ризиків** молоддю оцінено ризики «виходу Великобританії з ЄС (Brexit)» (інтегральна оцінка (4) у 2019 та 2022 роках) та «Суттєве падіння цін на світових ринках сировинних (неенергетичних) товарів» (інтегральна оцінка (4) у 2019 та 2020 роках та (5)

Таблиця 4

Інтегральна оцінка зовнішніх ризиків / явищ на 2019-2022 роки

Зовнішні ризики / явища	2019 рік			2020 рік			2021 рік			2022 рік		
	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни	10	3	3	9	3	3	8	3	3	7	2	3
Впровадження додаткових санкцій/обмежень з боку України до РФ	8	3	3	7	3	2	7	3	2	7	3	2
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	8	2	3	9	3	3	9	3	3	9	3	3
Впровадження додаткових санкцій/обмежень з боку РФ до України	8	3	3	7	3	2	6	3	2	6	2	2
Згортання іноземними компаніями інвестиційних планів або перенесення термінів їх реалізації на майбутній період у зв'язку з макроекономічною невизначеністю	7	2	3	7	2	3	8	2	3	7	2	3
Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках	7	2	3	7	2	3	8	3	3	8	2	3
Звуження зовнішніх ринків збуту через високу конкуренцію	6	2	3	7	2	3	7	2	3	7	2	3
Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	6	2	3	7	2	3	7	2	3	8	2	3
Запуск в експлуатацію трубопроводів Північний потік 2 та Турецький потік	6	2	3	7	2	3	8	3	3	8	3	3
Зростання продовольчої інфляції на світовому ринку	6	2	3	6	2	3	7	2	3	7	2	3
Нова світова криза	5	2	3	7	2	3	8	2	3	9	3	3
Вихід Великобританії з ЄС (Brexit)	4	2	2	4	3	2	4	3	1	4	3	2
Суттєве падіння цін на світових ринках сировинних (неенергетичних) товарів	4	1	3	4	1	3	5	2	3	5	2	3

Таблиця 5

Інтегральна оцінка внутрішніх ризиків / явищ

Внутрішні ризики / явища	2019 рік			2020 рік			2021 рік			2022 рік		
	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України	Інтегральна оцінка	Оцінка вірогідності реалізації явища	Оцінка впливу явища на економіку України
Високий рівень корупції	13	4	4	13	4	4	12	3	4	12	3	4
Недостатньо швидке проведення реформ	11	3	3	10	3	3	10	3	3	10	3	3
Загострення ситуації з трудовою діяльністю (фактор посилення трудової міграції та біженців)	10	3	3	10	3	3	9	3	3	9	3	3
Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у Пенсійному фонді, інших Фондах державного соціального страхування	10	3	3	10	3	3	10	3	3	9	3	3
Значне підвищення тарифів на газ для населення	9	3	3	10	3	3	9	3	3	9	3	3
Поширення неплатоспроможності реального сектору економіки	9	3	3	10	3	3	8	2	3	8	2	3
Недовіра до банківської системи з боку населення (зниження довгострокових депозитів)	9	3	3	10	3	3	8	3	3	8	3	3
Посилення девальваційних тенденцій на валютному ринку	8	2	3	8	3	3	8	3	3	7	2	3
Посилення конкуренції на внутрішньому ринку через збільшення імпорту з ЄС	8	3	3	9	3	3	8	3	3	8	3	3
Зростання негативних очікувань економічних агентів	7	3	3	7	3	3	7	2	3	7	2	3
Збереження низької кредитної активності комерційних банків	7	2	3	6	2	3	6	2	3	6	2	3
Повільні приватизаційні процеси	7	2	3	6	2	3	6	2	3	6	2	3
Значний перегляд соціальних стандартів у бік підвищення	6	2	3	6	2	3	7	2	3	8	3	3
Отримання низького врожаю зернових культур	6	2	3	6	2	3	7	2	3	6	2	3

Таблиця 6

Динаміка інтегральних оцінок на 2019–2022 роки

Ризики / явища	Інтегральна оцінка							
	молодь				експерти			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Зовнішні ризики / явища								
Посилення гібридних загроз національній безпеці України, у т.ч. активне військове протистояння на сході країни	10	9	8	7	10	9	7	7
Впровадження додаткових санкцій/ обмежень з боку України до РФ	8	7	7	7	5	5	4	4
Неотримання запланованого фінансування від МВФ	8	9	9	9	7	8	7	7
Впровадження додаткових санкцій/ обмежень з боку РФ до України	8	7	6	6	7	6	5	4
Згорання іноземними компаніями інвестиційних планів або перенесення термінів їх реалізації на майбутній період у зв'язку з макроекономічною невизначеністю	7	7	8	7	8	7	6	5
Суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках	7	7	8	8	6	7	7	7
Звуження зовнішніх ринків збуту через високу конкуренцію	6	7	7	7	8	8	8	8
Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу	6	7	7	8	9	8	7	7
Запуск в експлуатацію трубопроводів Північний потік 2 та Турецький потік	6	7	8	8	6	10	9	7
Зростання продовольчої інфляції на світовому ринку	6	6	7	7	5	5	5	5
Нова світова криза	5	7	8	9	6	8	7	7
Вихід Великобританії з ЄС (Brexit)	4	4	4	4	4	4	3	3
Суттєве падіння цін на світових ринках сировинних (неенергетичних) товарів	4	4	5	5	7	8	8	7

Таблиця 7

Динаміка інтегральних оцінок на 2019–2022 роки

Ризики / явища	Інтегральна оцінка							
	молодь				експерти			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Внутрішні ризики / явища								
Високий рівень корупції	13	13	12	12	12	11	10	10
Недостатньо швидке проведення реформ	11	10	10	10	11	10	10	9
Загострення ситуації з трудовою діяльністю (фактор посилення трудової міграції та біженців)	10	10	9	9	10	10	9	8
Значне зростання дефіциту державного бюджету та касових розривів у Пенсійному фонді, інших Фондах державного соціального страхування	10	10	10	9	9	8	8	8
Значне підвищення тарифів на газ для населення	9	10	9	9	9	8	7	6
Поширення неплатоспроможності реального сектору економіки	9	10	8	8	7	7	6	5
Недовіра до банківської системи з боку населення (зниження довгострокових депозитів)	9	10	8	8	9	8	6	6
Посилення девальваційних тенденцій на валютному ринку	8	8	8	7	8	9	8	6
Посилення конкуренції на внутрішньому ринку через збільшення імпорту з ЄС	8	9	8	8	8	8	8	7
Зростання негативних очікувань економічних агентів	7	7	7	7	7	7	6	5
Збереження низької кредитної активності комерційних банків	7	6	6	6	9	8	7	6
Повільні приватизаційні процеси	7	6	6	6	7	6	6	5
Значний перегляд соціальних стандартів у бік підвищення	6	6	7	8	7	5	6	7
Отримання низького врожаю зернових культур	6	6	7	6	5	5	5	4

Результати анкетного опитування

Методологічне пояснення до графіків анкети

Для кожного питання результат обраховувався як співвідношення кількості варіантів відповідей до загальної кількості відповідей, наданих на кожне питання. Всього опрацьовано 99 анкет.

1. Прогнозні оцінки розвитку України у найближчі п'ять років

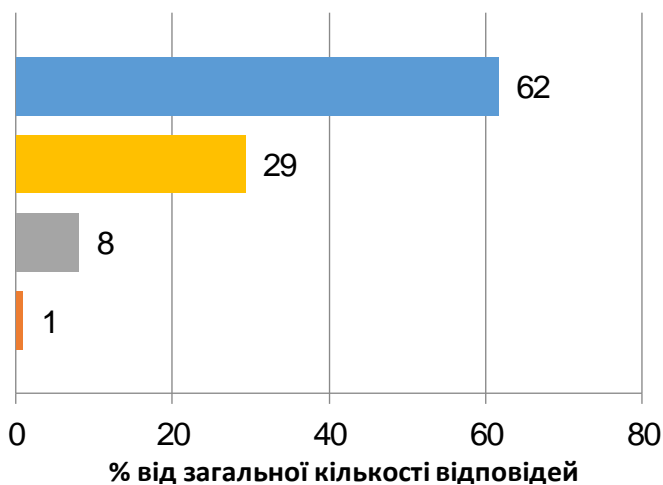
Позиція молоді:

■ стійке зростання ВВП на рівні 3-4%

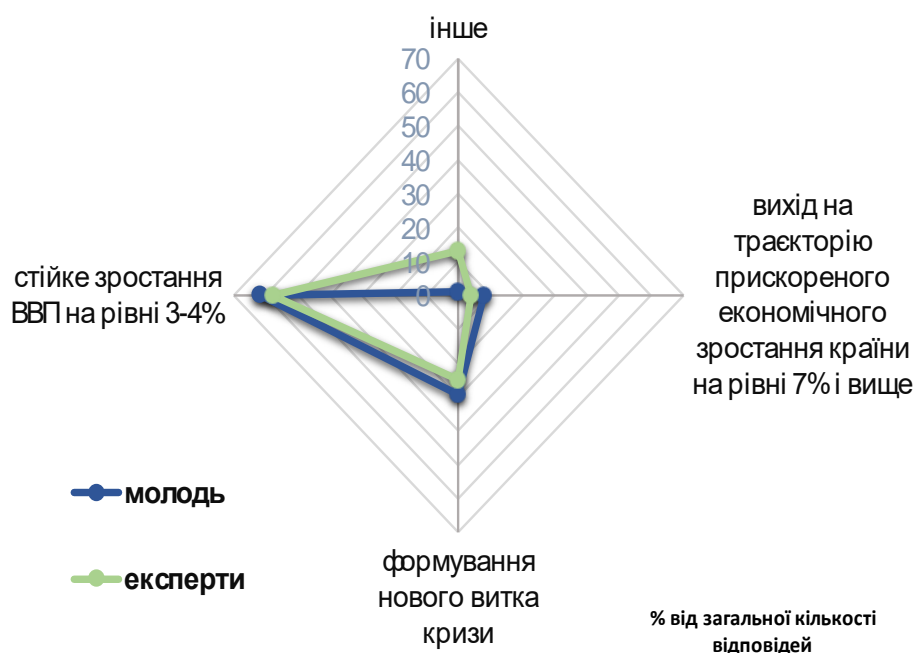
■ формування нового витка кризи

■ вихід на траєкторію прискореного економічного зростання країни на рівні 7% і вище

■ інше

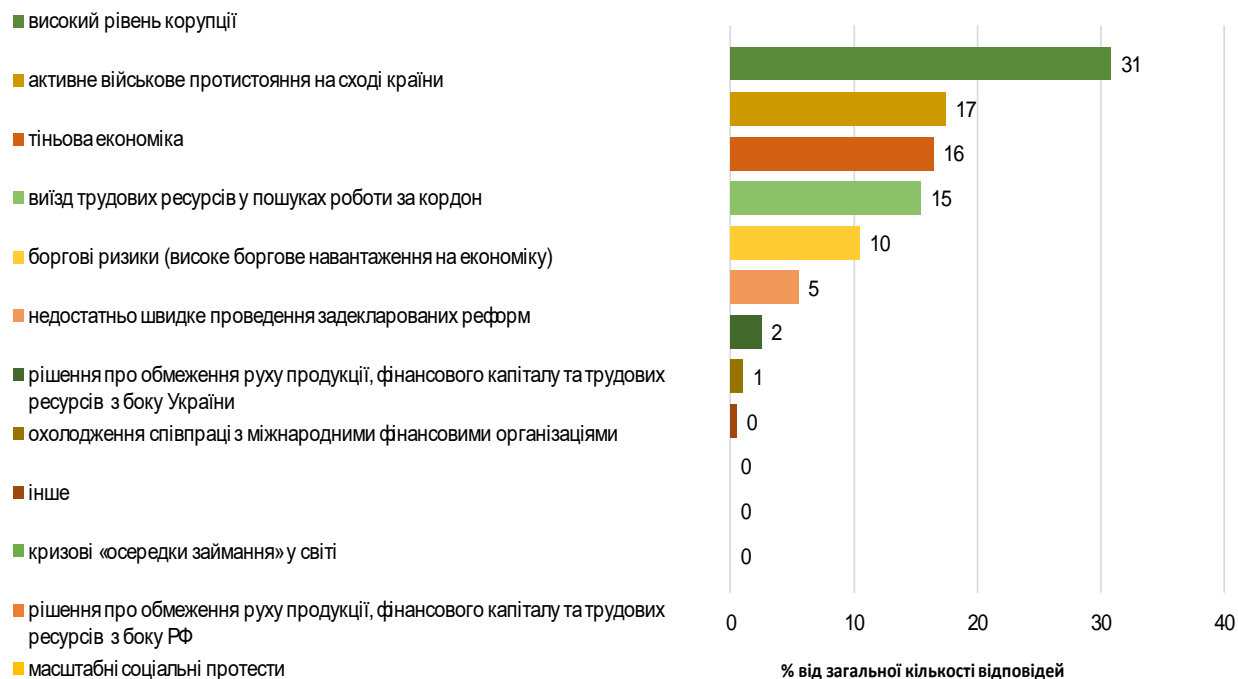

Порівняння з позицією експертів:

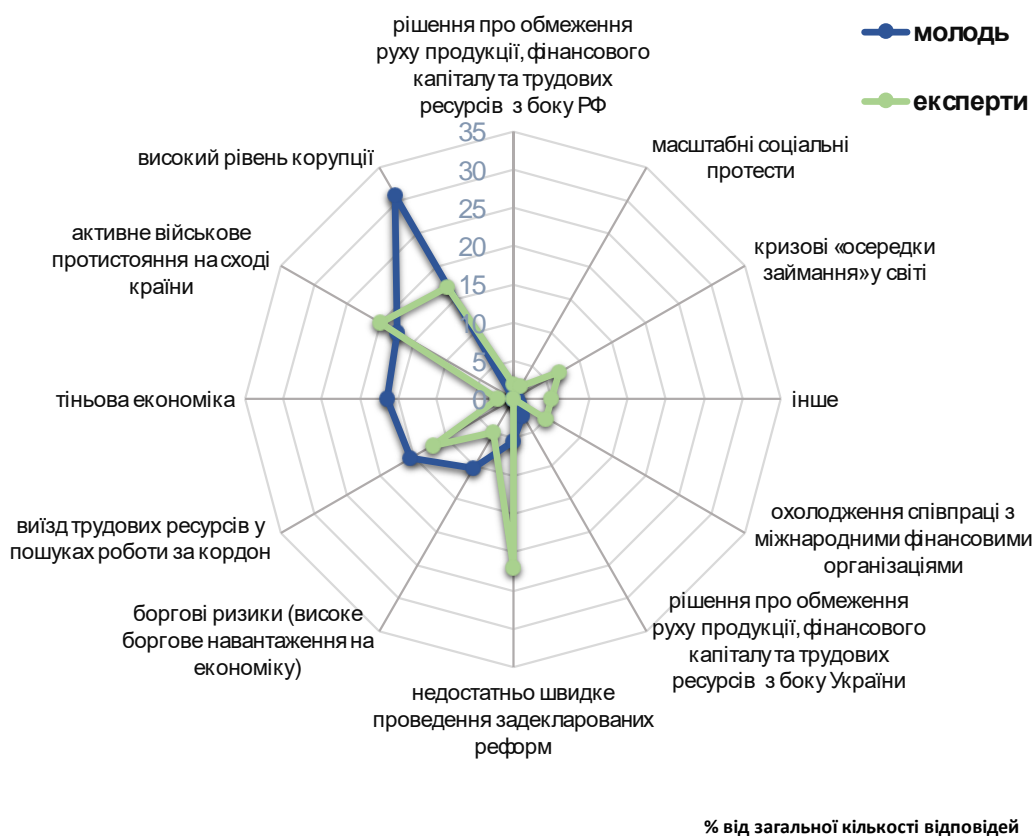

2. Найбільші загрози для продовження економічного зростання в Україні

Позиція молоді:

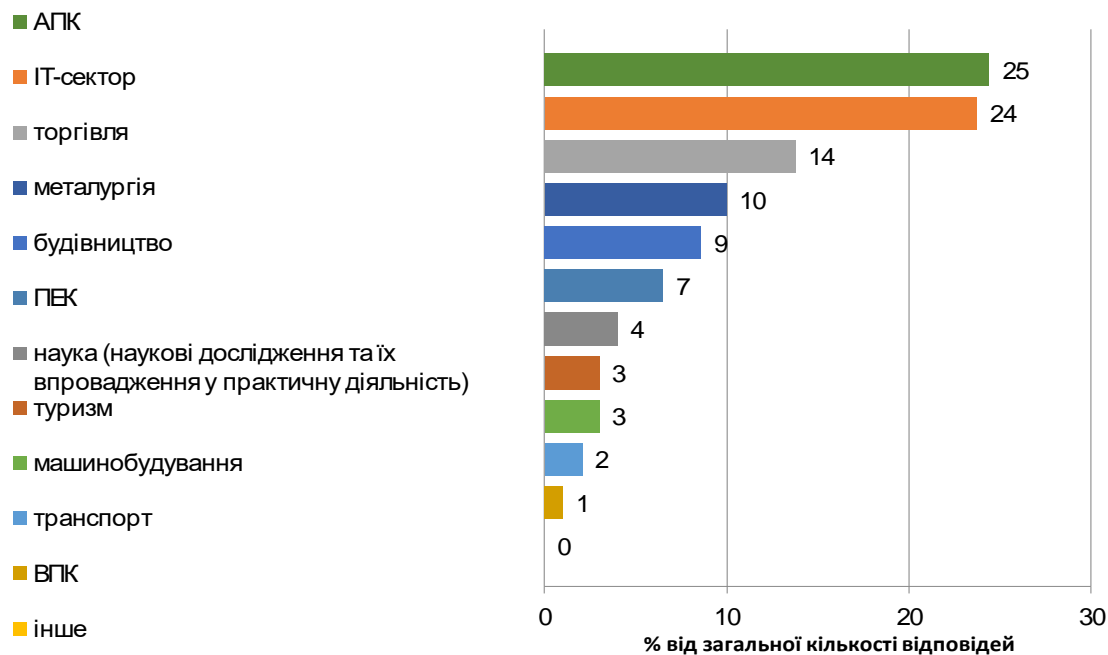

Порівняння з позицією експертів:

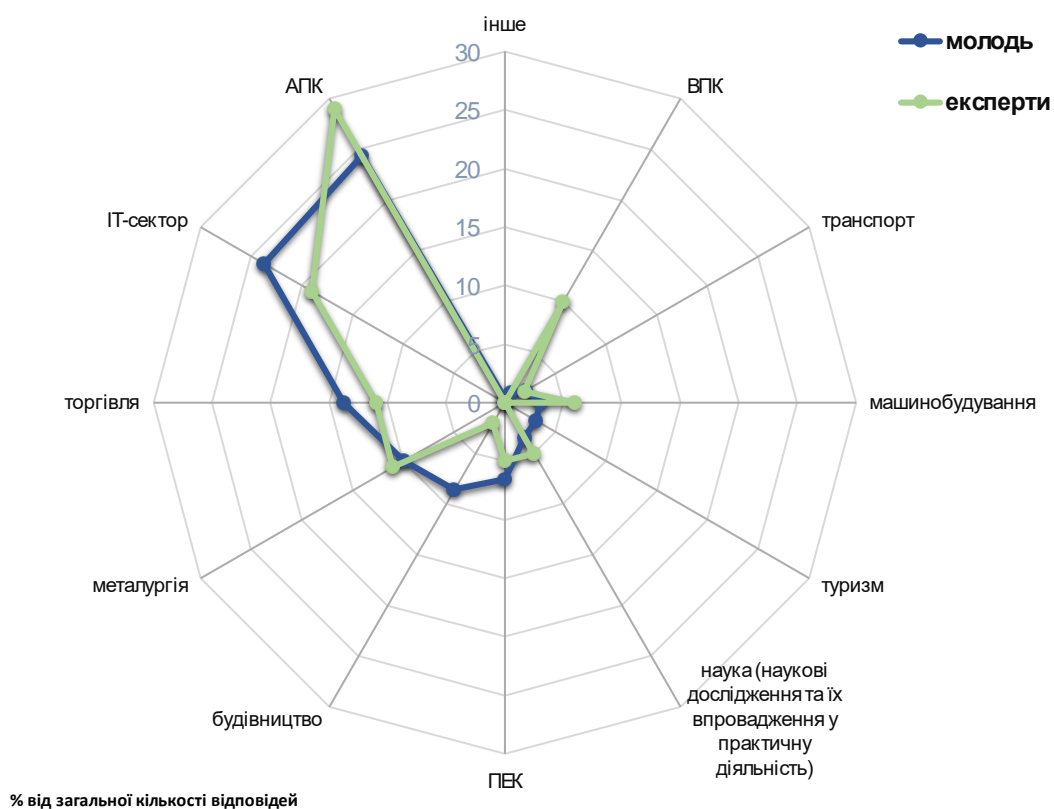

3. Основні види економічної діяльності, що забезпечуватимуть розвиток економіки у найближчі п'ять років

Позиція молоді:

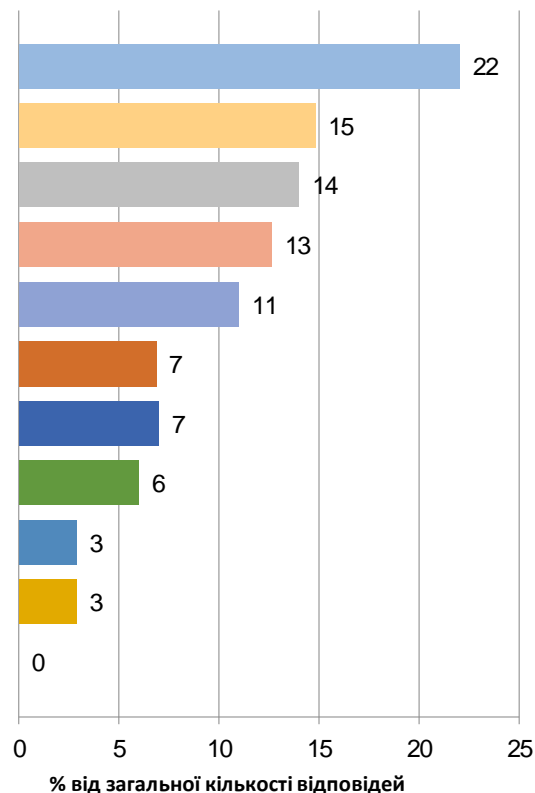
Порівняння з позицією експертів:

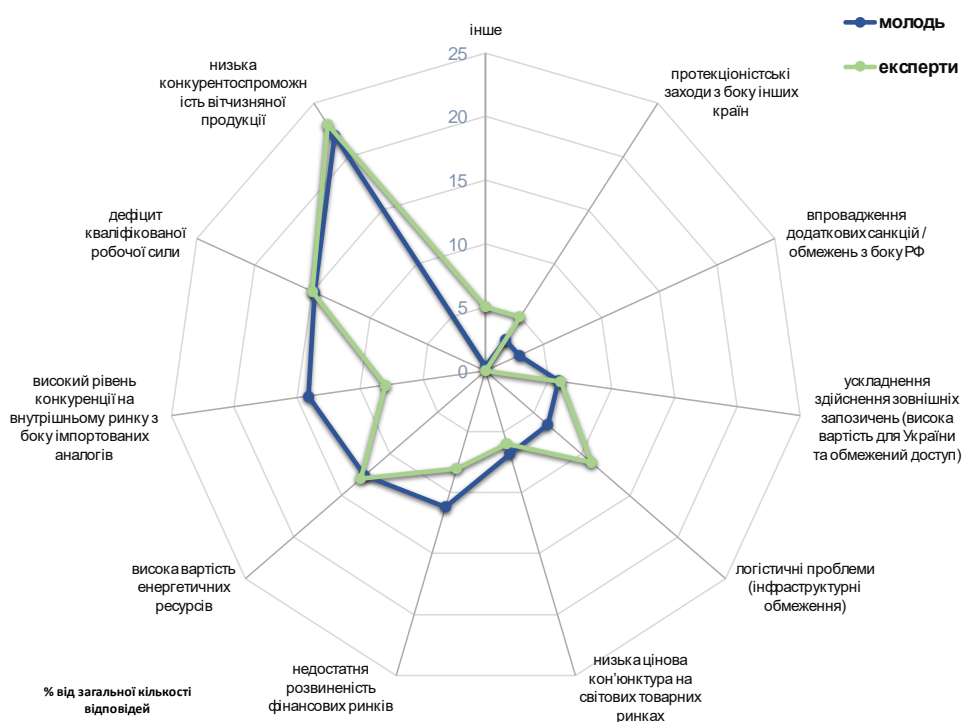
4. Ключові проблеми, що обмежуватимуть розвиток вітчизняного промислового виробництва у найближчі п'ять років й не будуть вирішені

Позиція молоді:

- низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції
- дефіцит кваліфікованої робочої сили
- високий рівень конкуренції на внутрішньому ринку з боку імпортованих аналогів
- висока вартість енергетичних ресурсів
- недостатня розвиненість фінансових ринків
- низька цінова кон'юнктура на світових товарних ринках
- логістичні проблеми (інфраструктурні обмеження)
- ускладнення здійснення зовнішніх запозичень (висока вартість для України та обмежений доступ)
- впровадження додаткових санкцій / обмежень з боку РФ
- протекціоністські заходи з боку інших країн
- інше

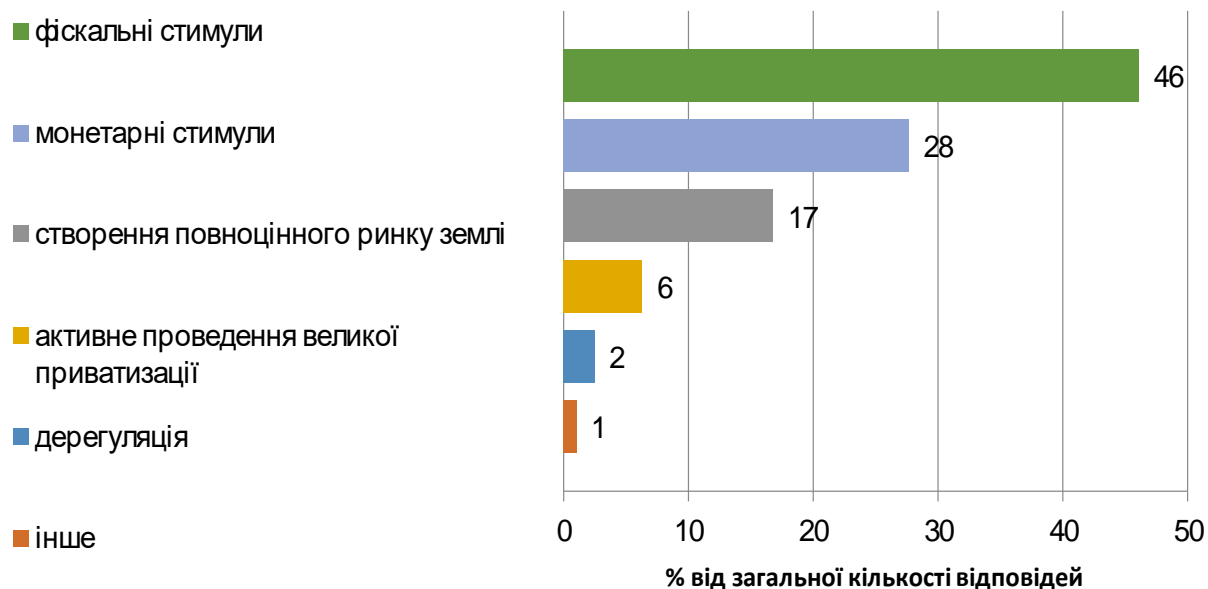

Порівняння з позицією експертів:

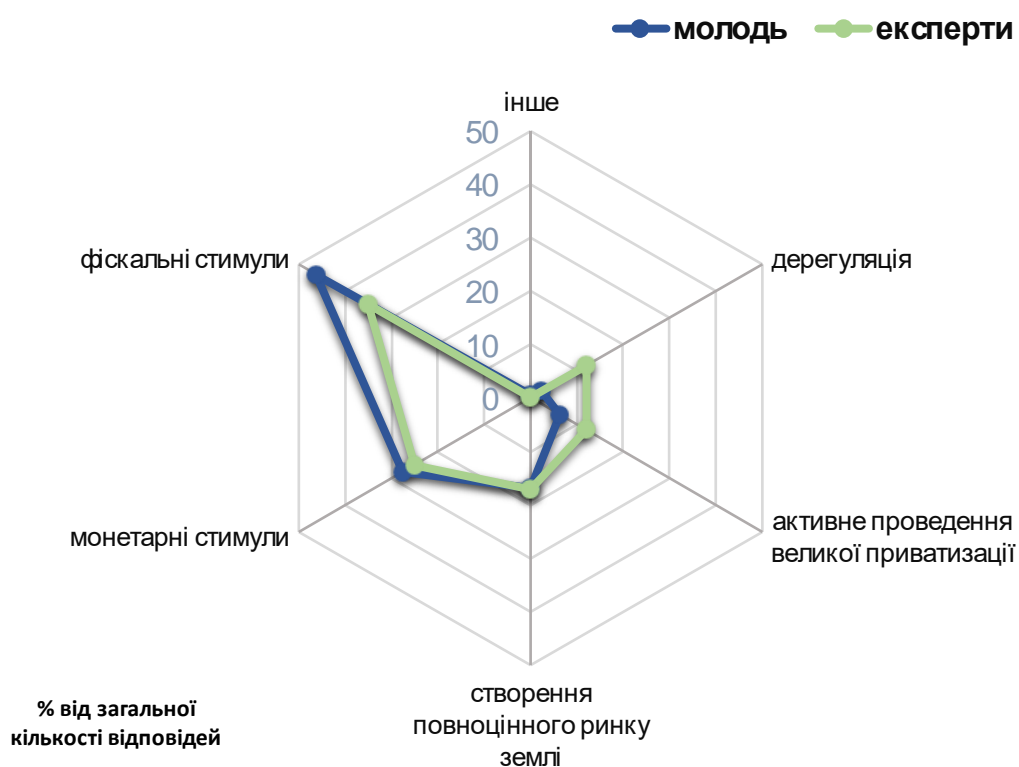

5. Ключові заходи (стимули) економічної політики, що будуть найбільш дієвими у забезпеченні економічного зростання у найближчі п'ять років

Позиція молоді:

Порівняння з позицією експертів:

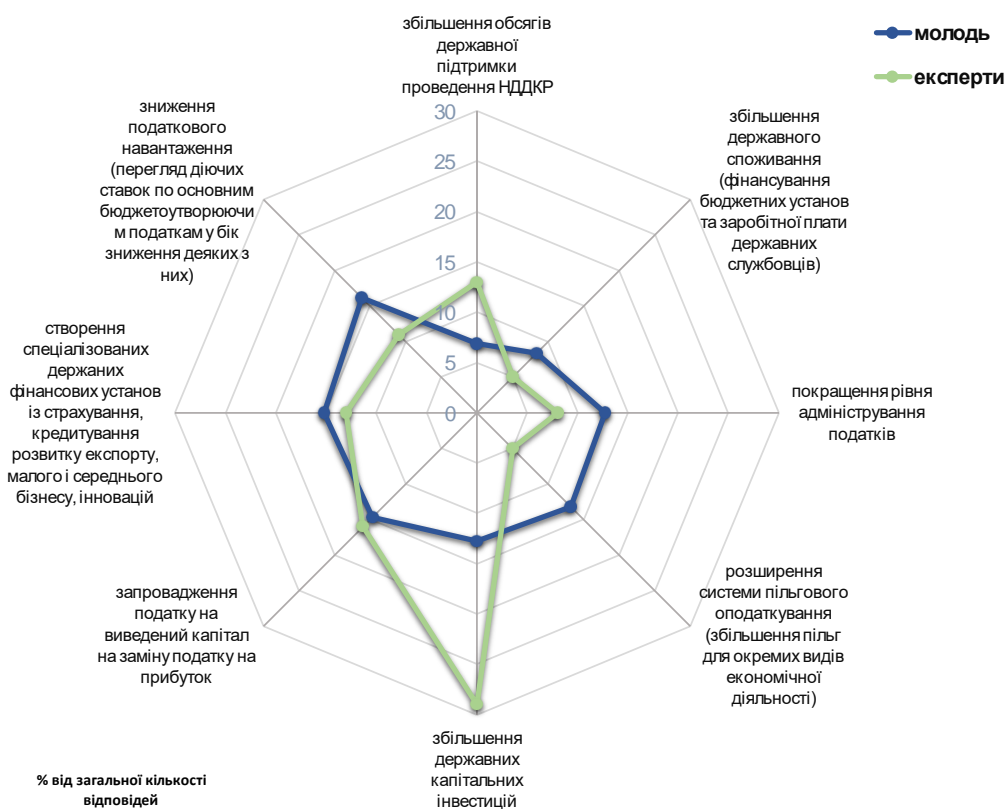

Фіскальні стимули

Позиція молоді:

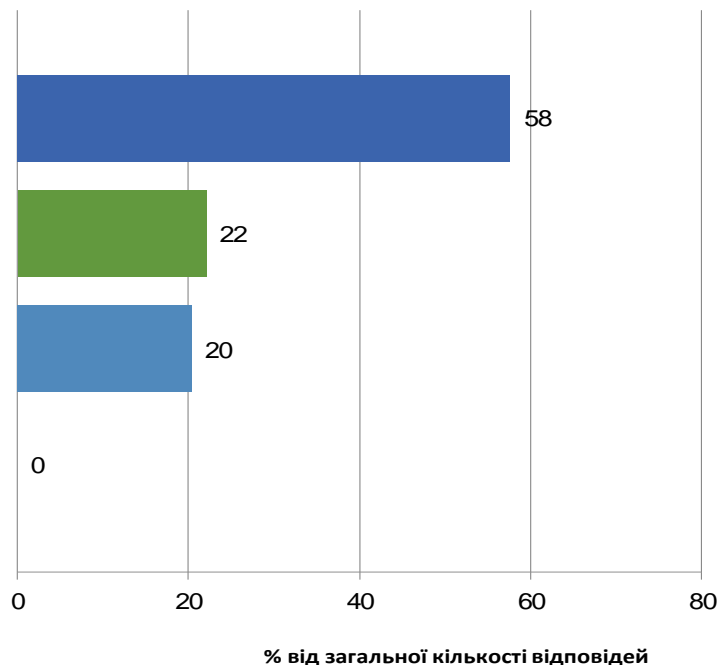
Порівняння з позицією експертів:

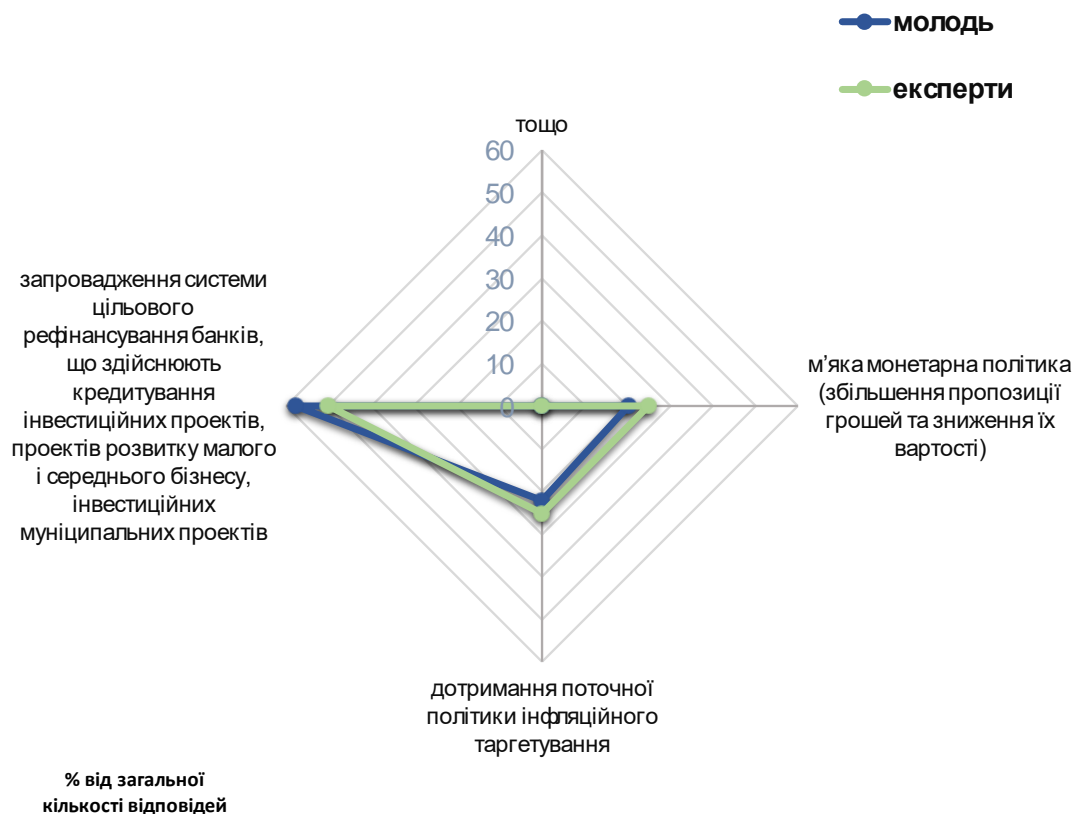
Монетарні стимули

Позиція молоді:

- запровадження системи цільового рефінансування банків, що здійснюють кредитування інвестиційних проектів, проектів розвитку малого і середнього бізнесу, інвестиційних муніципальних проектів
- дотримання поточної політики інфляційного таргетування
- м'яка монетарна політика (збільшення пропозиції грошей та зниження їх вартості)
- тощо

Порівняння з позицією експертів:

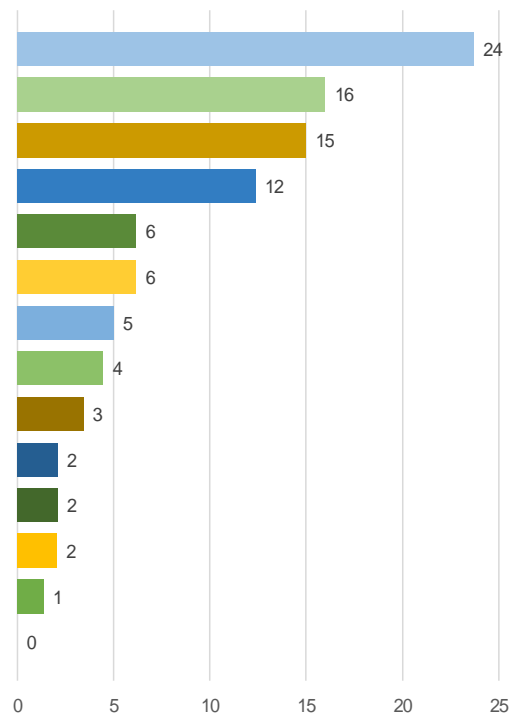

6. Основні фактори та інструменти, що найбільше стимулюватимуть залучення інвестицій в економіку

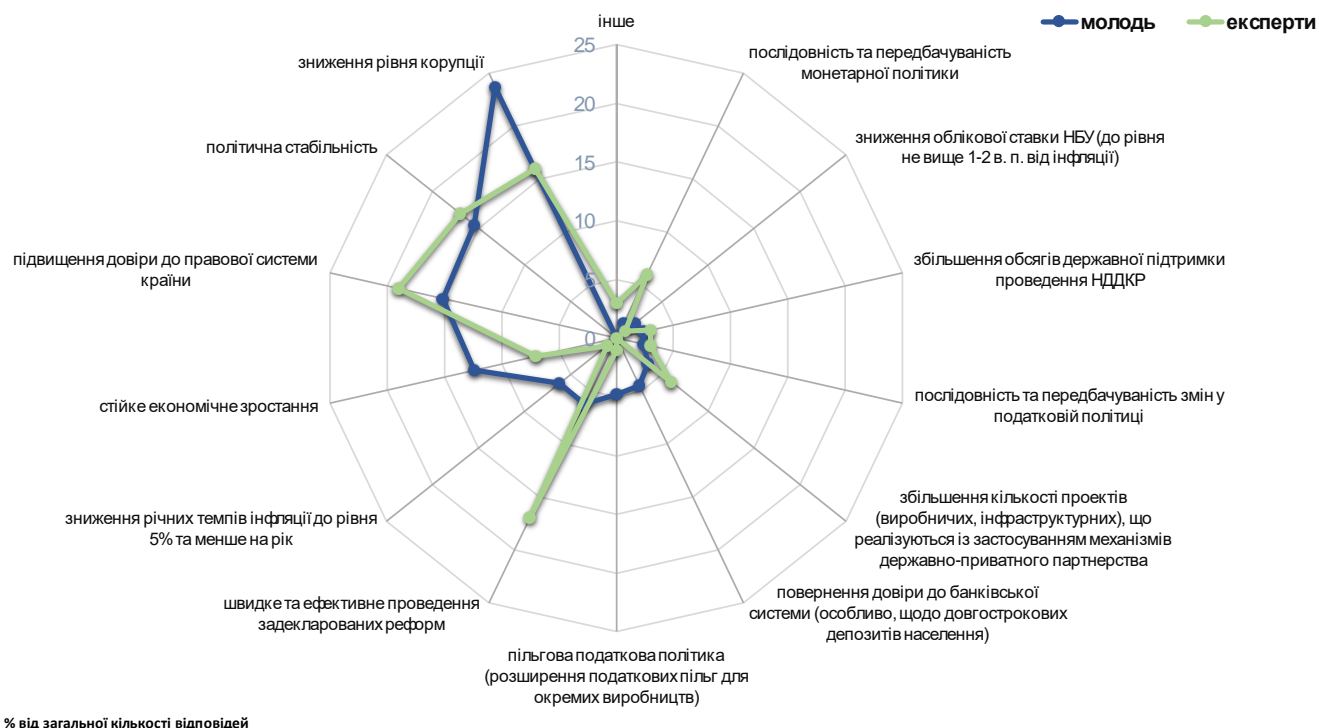
Позиція молоді:

- зниження рівня корупції
- політична стабільність
- підвищення довіри до правової системи країни
- стійке економічне зростання
- зниження річних темпів інфляції до рівня 5% та менше на рік
- швидке та ефективне проведення задекларованих реформ
- пільгова податкова політика (розширення податкових пільг для окремих виробництв)
- повернення довіри до банківської системи (особливо, щодо довгострокових депозитів населення)
- збільшення кількості проектів (виробничих, інфраструктурних), що реалізуються із застосуванням механізмів державно-приватного партнерства
- послідовність та передбачуваність змін у податковій політиці
- збільшення обсягів державної підтримки проведення НДДКР
- зниження облікової ставки НБУ (до рівня не вище 1-2 в. п. від інфляції)
- послідовність та передбачуваність монетарної політики
- інше

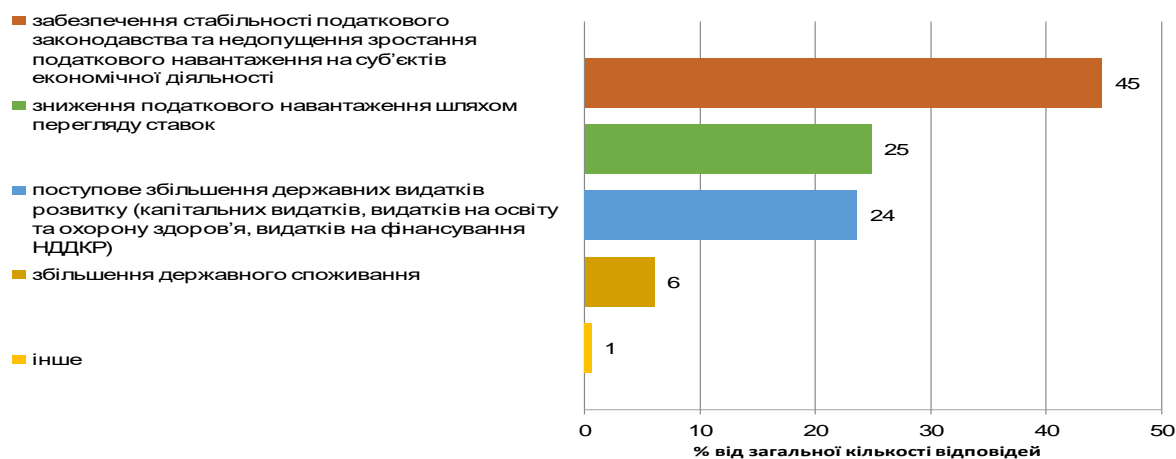
% від загальної кількості відповідей

Порівняння з позицією експертів:

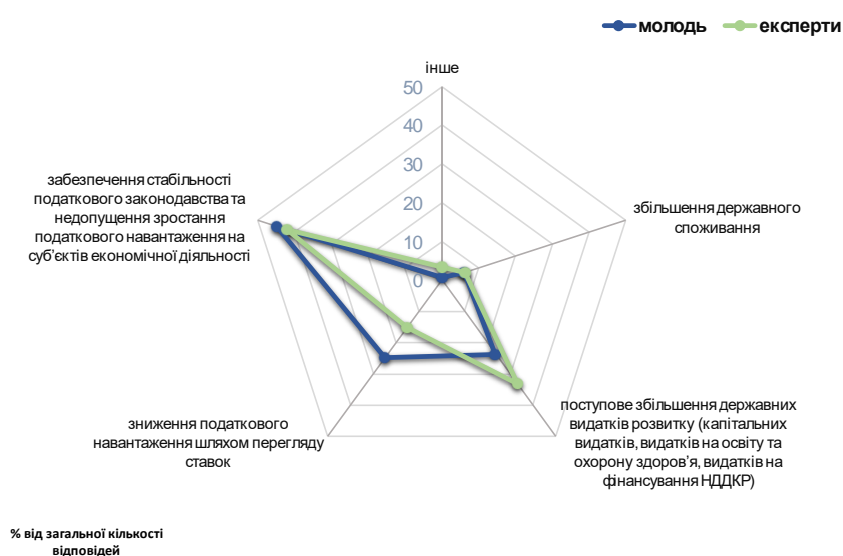

7. Основні заходи (фіскальні стимули) економічної політики, що доцільніше впровадити у найближчі 12 місяців для продовження економічного зростання

Позиція молоді:

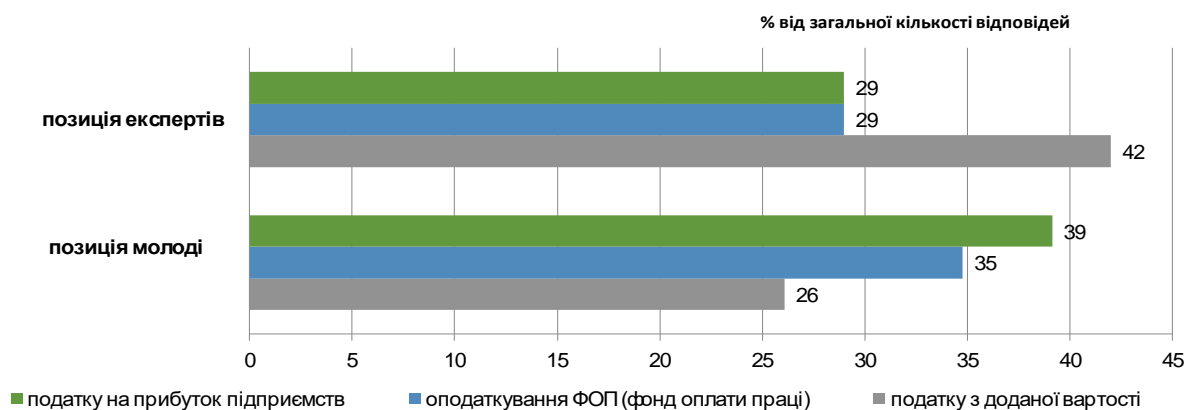

Порівняння з позицією експертів:

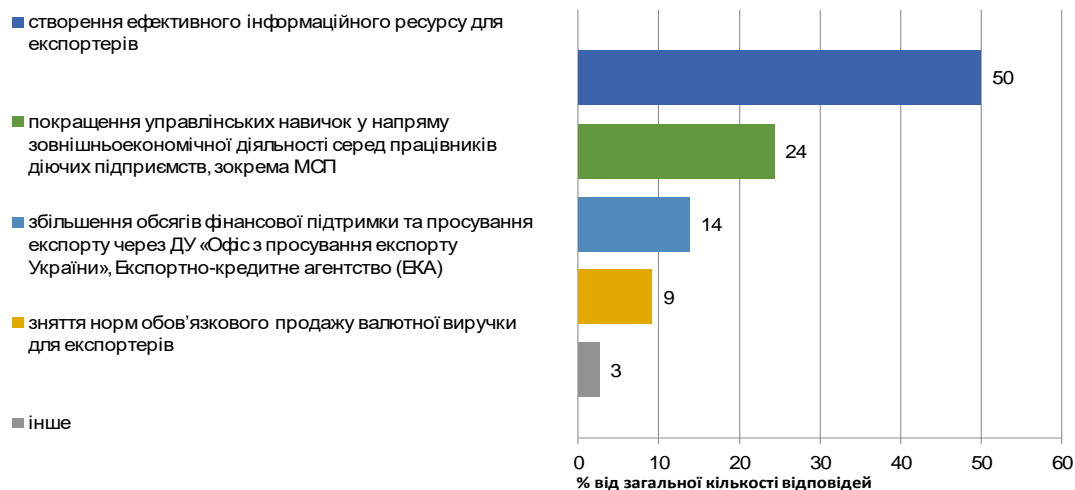
Зниження податкового навантаження шляхом перегляду ставок:

Позиція молоді та експертів:

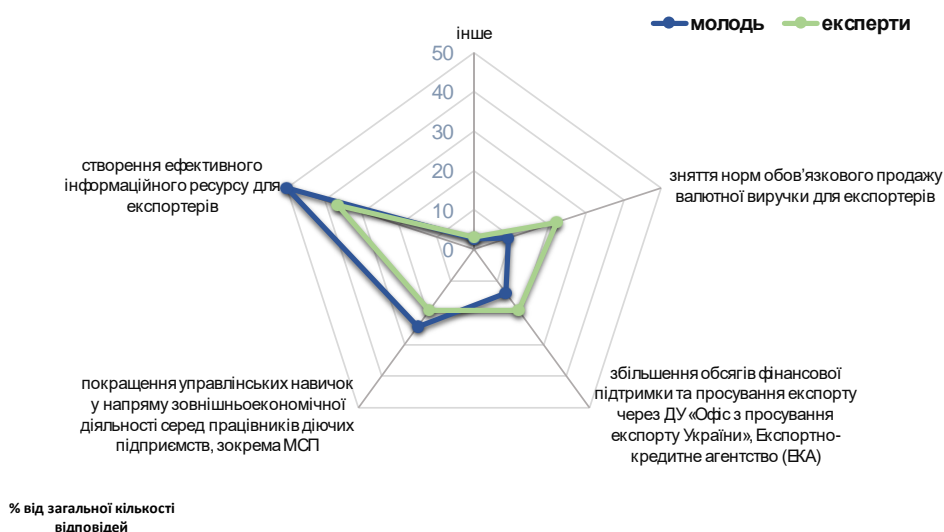

8. Основні заходи (зовнішньоторговельні стимули) економічної політики, що доцільніше впровадити у найближчі 12 місяців для продовження економічного зростання

Позиція молоді:

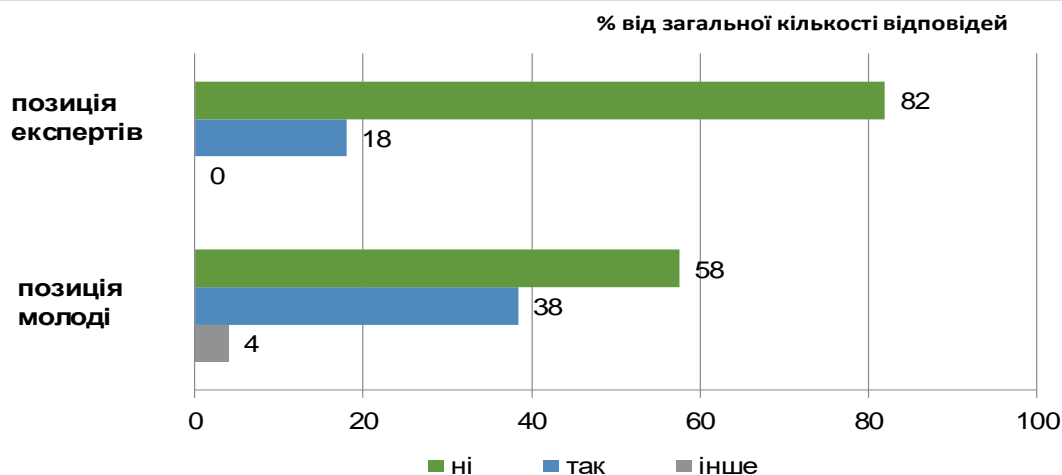

Порівняння з позицією експертів:

9. Можливість повноцінного вступу України до Митного союзу з країнами ЄС у найближчі п'ять років

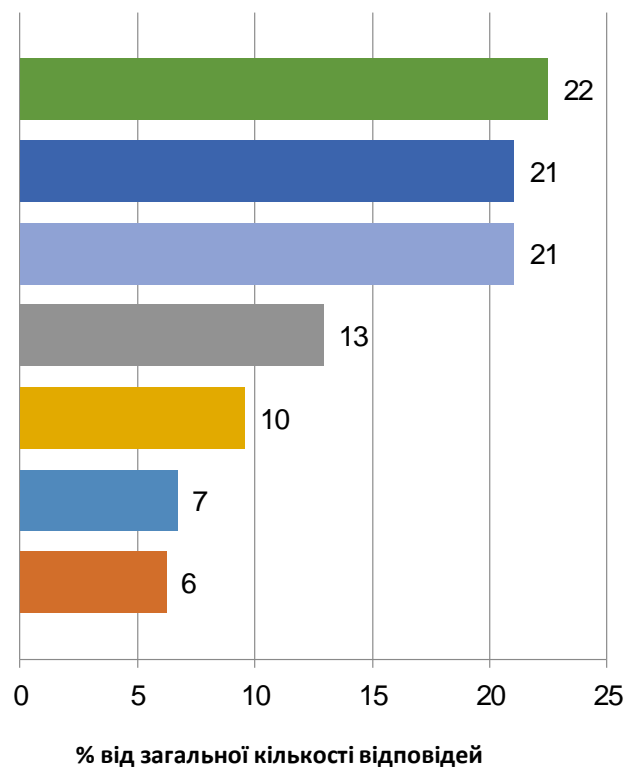
Позиція молоді та експертів:

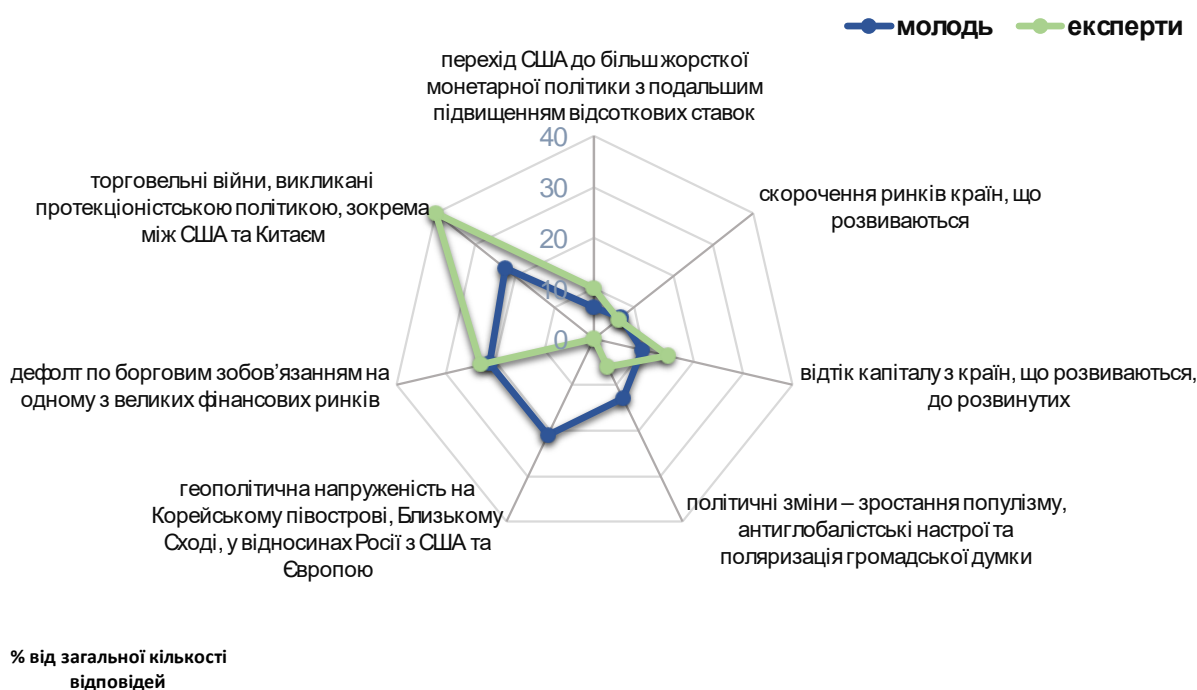
10. Основні можливі причини формування нового витка світової кризи

Позиція молоді:

- торговельні війни, викликані протекціоністською політикою, зокрема між США та Китаєм
- дефолт по борговим зобов'язанням на одному з великих фінансових ринків
- геополітична напруженість на Корейському півострові, Близькому Сході, у відносинах Росії з США та Європою
- політичні зміни – зростання популізму, антиглобалістські настрої та поляризація громадської думки
- відтік капіталу з країн, що розвиваються, до розвинутих
- скорочення ринків країн, що розвиваються
- перехід США до більш жорсткої монетарної політики з подальшим підвищенням відсоткових ставок

Порівняння з позицією експертів:

Коментарі до питань анкети надані окремими учасниками:

1. Прогнозні оцінки розвитку України у найближчі п'ять років

Чинники впливу можливої кризи:

- криза праці, через відток працездатного населення у країни, де є більше можливостей для розвитку;
- війна, корупція, олігархія, відтік мізків;
- ускладнення та нестабільність політичної ситуації в країні;
- невизначеність у напрямі розвитку;
- небажання пізнавати нове;

Стійке зростання ВВП на рівні 3-4%:

- Україні зараз важливіше мати стабільну економіку та вийти на стабільний рівень розвитку, а потім у майбутньому вже йти на більший рівень росту.
- Стійке зростання ВВП пояснюється можливим зниженням рівня інфляції в країні.
- Аналіз статистичних даних свідчить про поступові зміни ВВП в середньому на 2,8%, отже, це може свідчити про те, що подальший поступовий розвиток ВВП може бути в межах 3-4%.

2. Що на Вашу думку несе найбільшу загрозу для продовження економічного зростання в Україні?

- Ситуація, яка зараз відбувається на сході нашої країни несе за собою наслідки, через які країна має низький рівень зростання у всіх галузях. Також це має певний вплив і на людей, розчарувавшись і бажаючи знайти краще місце для життя люди їдуть за кордон, де ситуація більш-менш спокійна та стабільна.
- Корупція – ворог економіки. Поки не будуть вирішені внутрішні проблеми, значного покращення не буде.
- Воєнні дії на Сході країни не дозволяють повною мірою використовувати частину бюджетних коштів на розвиток економіки, а також гостро стоїть проблема зруйнованих територій, які мають сировинну орієнтованість та є платформою для економічного розвитку. Вчасне задекларування реформ вирішить низку перелічених вище проблем в Україні та значно вплине на зміни в економіці держави.
- В зв'язку з активним військовим протистоянням, велика частка державного бюджету витрачається на потреби армії; високий рівень корупції підриває авторитет країни на міжнародній арені і ускладнює процес економічного зростання.
- Тіньова економіка та корупція найбільш негативно вплине на економіку, адже основні фінанси рухаються

- Найбільшими загрозами продовженню економічного зростання в Україні є значний рівень розповсюдження корупції (найбільший в Європі) та продовження існування тіньового сектору великого рівня.

3. Які види економічної діяльності забезпечуватимуть розвиток економіки у найближчі п'ять років?

- АПК завжди був одним із провідних видів економічної діяльності в Україні, значний розвиток ІТ-сектору (який в Україні і так на достатньо високому рівні) та ефективного використання такої переваги як розташування (транспортний вид економічної діяльності) дозволить розвивати економіку найближчі 5 років.
- Зараз дуже популярна ІТ-сфера та багато спеціалістів, які, на жаль, від'їжджають за кордон, якщо зробити їм умови та перспективу розвитку, це дасть нам велике економічне зростання. Туризм: для України – це реальний шанс, який дає нам вихід на міжнародну арену, туристи подорожуючи світом захоплюються нашою природою та історією, а нам потрібно це все розвивати і тоді матимемо прибуток та зростання економіки.
- Україна має родючі ґрунти та сприятливий клімат для ведення сільського господарства, тому перспективним напрямком ми бачимо розвиток АПК у наступні 5 років. Також оцінюючи наукові досягнення та частку науковців очікуємо нові відкриття та ефективне ведення наукових досліджень. Третім напрямом, що забезпечуватиме розвиток економіки найближчим часом є ІТ-сектор, адже ІТ-сфера є прогресивним рушієм у різних видах економічної діяльності. В Україні зараз досить багато спеціалістів у цій сфері.
- АПК – так, як сільське господарство виробляє все більше національного ВВП; металургія – адже Україна входить до десятка найбільших виробників і експортерів сталі.

4. Які ключові проблеми обмежуватимуть розвиток вітчизняного промислового виробництва у найближчі п'ять років й не будуть вирішені?

- Враховуючи той факт, що політика економічного націоналізму набуває значного поширення навіть серед провідних країн, які проповідували ліберальні ринкові відносини, то в найближчі 5 років це буде основним трендом на глобальному ринку, також не буде вирішена проблема з дефіцитом кваліфікованої робочої сили.

Коментарі до питань анкети надані окремими учасниками:

- Через високу вартість енергетичних ресурсів загальна вартість промислового виробництва значно зростає, а це впливає на кінцеву вартість продукції. Тому формування високих цін буде стримувати розвиток вітчизняного промислового виробництва та конкретно знижуватимуть конкурентоспроможність вітчизняної продукції разом із недотриманням стандартів виробництва. Водночас в Україні все менше економічно-активного населення працює у сфері промисловості і недостатня кількість людей мають професійно-технічну освіту.

5. Які заходи (стимули) економічної політики будуть найбільш дієвими у забезпеченні економічного зростання у найближчі п'ять років?

- Зупинка приватизації великих державних підприємств та проведення прозорого відбору керівників таких підприємств.
- Земля це ресурс, завдяки якому Україна може вийти на абсолютно новий рівень, залучати інвесторів, виготовляти якісні продукти, тощо. Якщо будуть фінансуватися державні установи, у людей з'явиться стимул працювати у цій установі, тим самим працювати на благо держави та її майбутнє.
- Створення пільгового оподаткування та зниження певних податкових ставок зменшить фіскальне навантаження на підприємства, а також може дати поштовх до розвитку тих галузей промисловості, які є перспективними та вигідними для України. Така фіскальна політика може привести до збільшення кількості функціонуючих підприємств та товарної маси в країні і в загальному покращить стан економіки держави. Такий самий вплив матимуть капітальні інвестиції, проте на наш погляд, вони могли б зосереджуватися в інноваційних сферах діяльності. Збільшення обсягів державної підтримки у сфері науково-дослідницьких та дослідно-конструкторських роботах сприятимуть розвитку інноваційних проектів і трансформуванні економіки знань.
- Нарізі необхідно продовжувати політику інфляційного таргетування, оскільки вона тільки почала демонструвати свою ефективність, вживати заходи по захисту вітчизняних виробників та створити повноцінний ринок землі з чітко визначеними правилами на ньому та обмеженнями.
- Пільгове оподаткування сприятиме появі нових підприємств.
- Покращення антимонопольного законодавства та адміністрування його дотримання.

6. Які на Вашу думку фактори та інструменти найбільше стимулюватимуть залучення інвестицій в економіку?

- Для формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні слід, перш за все, знизити рівень корупції, оскільки інвестори не вкладатимуть інвестиції, коли не будуть упевнені в тому, що вкладення будуть використані раціонально та лише в інтересах конкретних підприємств, установ чи організацій. Потрібно, щоб корупції запобігало законодавство, яким крім неї також підкріплюється ряд реформ, що мають на меті покращення економічної ситуації в Україні. Та ще одним важливим пунктом для входження інвестицій виступає політична стабільність, що також надасть інвесторам гарантії щодо вкладень та впевненість в успішності результатів.
- Головною перешкодою до залучення інвестицій є високий рівень корупції в країні, великою перевагою стане ефективне та швидке запровадження реформ і забезпечення стійкого економічного зростання.

7. Які заходи (фіскальні стимули) економічної політики доцільніше впровадити у найближчі 12 місяців для продовження економічного зростання?

- Необхідно мати стабільний розвиток, а податки краще залишити як є, але побороти корупцію і тоді ми забезпечимо стабільний розвиток. Збільшення державного споживання також важливо, бо гроші залишаться в країні і будемо підіймати нашу економіку, а не продавати за кордон за менші гроші.
- Перш за все необхідно забезпечити такі умови, щоб економічні суб'єкти чітко знали скільки та кому вони сплачують.
- Стабільність податкового законодавства сприятиме безперервній і ефективній діяльності економічних суб'єктів.
- Для подальшого покращення економічної ситуації в країні необхідно розвивати можливості для розвитку підприємництва, оскільки це забезпечить розвиток економіки в Україні та сприятиме покращенню її інфраструктури та фінансового стану, саме тому слід захистити суб'єктів економічної діяльності. Окрім цього потрібно забезпечити соціальну складову і збільшити видатки на освіту й охорону здоров'я, з метою захисту населення та створення можливостей для її розвитку у майбутньому.

Коментарі до питань анкети надані окремими учасниками:

8. Які заходи (зовнішньоторговельні стимули) економічної політики доцільніше впровадити у найближчі 12 місяців для продовження економічного зростання?

- Менше навантаження з боку держави, зокрема у сфері митних зборів.
- Завдяки детальній достовірній інформації, маркетинговим дослідженням та ґрунтовному економічному аналізі можна проектувати власну економічну діяльність та визначити напрям, який буде найбільш доцільний і конкурентоспроможний з огляду на зовнішньо-економічне середовище.
- Автоматизація фіскальних процесів та зменшення тиску бюрократії, що призведуть до прискорення логістики.

- Інформаційний ресурс зараз має значні переваги і нам необхідно розуміти та розвивати це. Управління також має велике значення – це основа усієї діяльності в суспільстві.

9. Чи відбудеться повноцінний вступ України до Митного союзу з країнами ЄС у найближчі п'ять років?

- Якщо ми подолаємо внутрішні проблеми, то зможемо повноцінно вступати до Митного союзу та багатьох інших організацій.
- 7 лютого 2019 року Верховною Радою України і Президентом була підписана резолюція про дотримання напрямку на Європейський Союз і НАТО. Протягом цього періоду, Україна досягне довіри та виконає певні умови ЄС і долучиться до Митного союзу.

У підготовці випуску брали участь: Наталя Горшкова

Артур Айвазов

Наталія Сітнікова

Інна Могілат

Валерія Войтенко

Людмила Хмелюк

Віталій Старіков

Контактна інформація:

Департамент економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

Електронна адреса: lkhmelyuk@me.gov.ua

Контактний телефон: (044) 253-74-72

Україна:

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОЧИМА МОЛОДІ

КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗ

ДОДАТКОВИЙ ВИПУСК
квітень, 2019

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

ПРЕДСТАВНИЦТВО
ДИТЯЧОГО ФОНДУ ООН
(ЮНІСЕФ) В УКРАЇНІ